

Клінтон і Трамп: перший раунд

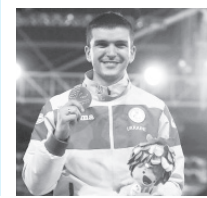
Кандидати в президенти США вперше зустрілися на теледебатах. Наразі невелика перевага за Клінтон
» стор. 8

Наталка Фіцич: Автентичність треба зберігати

Чому Зірці Мензатюк не подобалося, що її донька любить писати, і як оперний співак Степан Фіцич знайшов справжню «Молитву» зі словами про Бога і Україну
» стор. 12

Андрій Демчук: Тішуся, що не було зіркової хвороби

Паралімпієць, що отримав «золото» з фехтування у Ріо, готується до змагань у Токіо
» стор. 15

Україна молода

Середа, 28 вересня 2016 року

№ 121 (5114)

4 820094 140026 >

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,90 грн
1 € = 29,17 грн
1 рос. руб. = 0,3 грн

В армію — кроком руш!

Майже 14 тисяч чоловіків готуються служити

» стор. 2

Призовників, які вже на порозі армійської служби, в зону АТО не відправлятимуть.
Фото з сайту cyberspaceandtime.com.

Ігор Щупак
директор Всеукраїнського центру
вивчення Голокосту «Тума»

«Голокост — це не трагедія євреїв України, це трагедія України, Європи і всього людства».

■ ВІЙСЬКО

В армію — кроком руш!

Майже 14 тисяч чоловіків готуються служити

Тарас ЗДОРОВИЛО

Кабінет Міністрів затвердив кількість молодих чоловіків до 27 років, які підлягають призову на строкову військову службу в жовтні-листопаді 2016 року, — це 13,9 тисячі осіб.

Найближчими тижнями молодих чоловіків із нетерпінням чекають у ЗСУ, Нацгвардії та в Державній спеціальній службі транспорту: вакантних місць там відповідно 7 908,5 тисячі та 1 тисяча. Обсяг видатків для проведення призову чималий і становить майже 42 мільйони гривень. Найбільше Кабмін виділив на проведення призову до Держспецтрансслужби — 29,9 млн. грн, ЗСУ перепадо 23,7 млн. грн, а нацгвардійцям дісталось 14,9 млн. грн.

Обсяг видатків на одного призвника обійдеться держказні 2,993 тисячі гривень, із них: 2,9 тис. грн. — для виплати грошової допомоги громадянам України, яких призивають на строкову військову службу, та 93 грн. — для підготовки та проведення призову на строкову військову службу (без урахування коштів на харчування та перевезення призваних на строкову військову службу).

Найбільшу кількість призвників планується «загребти» у прифронтовій (яка лише за 200 км від лінії розмежування) Дніпропетровській області — 1500 юнаків, а найменше планують узяти з «неблагонадійної» Луганської області — лише 170 осіб. У Харківській області хочуть забрати 934 особи, у Вінницькій області — 782, у Львівській — 780, у Кіровоградській — 645 чоловіків. У столиці заплановано призвати 570 осіб.

«Із початку 2014 року більше 50 тисяч хлопців підписали контракти й служать у ЗСУ. Зараз динаміка дуже позитивна: щомісяця лави контрактників поповнюють шість тисяч бажаних служити. Контрактники сержантсько-старшинського складу зараз отримують в цілому менше 7 тис. гривень, а в зоні АТО їх платня ще більша, — каже «УМ» Олександр Могузяник, спікер адміністрації Президента з питань АТО. — Мобілізацію багато хто плутає зі строковою службою. Нагадаю, призовні компанії юнаків віком до 27 років проходять в Україні щовесни та щосени. Цієї осені буде залучено 13,9 тисячі чоловік. Наголошу, аби їхні близькі та рідні не переживали: цих юнаків-строковиків не залучатимуть до служби в зоні АТО».

Нагадаємо, 26 вересня Президент Петро Порошенко підписав довгоочікуваний, особливо АТОшниками та їхніми рідними, указ про демобілізацію військових шостої хвилі. У рамках демобілізації зі Збройних сил України звільнять близько 20 тисяч військовослужбовців. ■

Іван БОЙКО

Спостережна місія ОБСЄ відзначає у своїх звітах за останні дні, що на лінії розмежування «ситуація спокійна, хоча патрулі й фіксують вибухи». При цьому ці вибухи спостерігачі фіксують і в районі трьох пунктів, де заплановано відведення сил протиборчих сторін — у селах Петрівське та Золоте, а також у Станиці Луганській.

У жодному звіті ОБСЄ не вказується, чи можуть призвести зафіксовані перестрілки та вибухи до нового відліку семи діб «тиші», необхідних для початку розведення сил і засобів, згідно з підписаними 21 вересня домовленостями у Мінську. Де-юре таке відведення сил має розпочатися вже 29 вересня, але оскільки ворог не дотримується угоди про тиждень «неухильного дотримання тиші», де-факто її вже порушено.

За даними штабу АТО, позаминулої доби окупанти 40 разів відкривали вогонь по позиціях ЗСУ, в тому числі в районі Станиці Луганської, де сторони домовилися розвести війська і засоби на два кілометри. Внаслідок обстрілів поранення отримали троє захисників України.

Речник Міноборони з питань АТО Андрій Лисенко зазначає, що «вперше за два останні тижні в зоні конфлікту спостерігається певна ескалація». До того ж бойовики перешкоджають роботі спостерігачів місії ОБСЄ.

Згідно з даними української розвідки, озвученими Президентом Петром Порошенком, на неконтрольованій території Донбасу розміщено понад 700 російських танків, 1250 артилерійських систем, більше 1000 БТРів і 300 систем залпового вогню. І російські загарбни-

Олена КАПНИК

Бабин Яр у Києві — одне з десятків місць у світі, що символізує пам'ять про тих, хто став жертвами загарбницьких планів нацистської Німеччини. Саме в цьому урочищі було закатовано понад 100 тисяч людей різних національностей, серед яких і українські націоналісти, і радянські військовополонені, і пацієнти київської психіатричної лікарні. Цього року виповнюється 75 років, як у Бабиному Яру розпочалися масові розстріли. Днями у Національному історико-меморіальному заповіднику «Бабин Яр» відбудуться загальнодержавні жалобні заходи присвячені роковинам трагедії.

Із минулого тижня у багатьох музеях країни та столиці діють виставки, присвячені пам'яті жертв нацистського режиму. Одна з найбільших пройшла у Музеї історії Києва. Про місце-символ Голокосту, сотні тисяч розстріляних осіб розповідають стенди з фото та розсекреченими документами, а також спогади очевидців. Експозиція складається з двох смислових та візуальних шарів: історія Бабиного Яру — від складання багатоконфесійного некрополя, через Голокост, нацистський терор, радянське знищення пам'яті про Яр і до нинішніх спроб увічнити всіх його жертв. Також представлені проекти меморіального парку, що включатиме територію Бабиного Яру, прилеглих кладовищ, інші пам'ятні об'єкти навколо них.

А от в Українському домі пройшов Міжнародний науковий симпозіум «Бабин Яр: історія, пам'ять». Науковці з України, Німеччини, Ізраїлю, США, Росії, Білорусі та Нідерландів дискутували на тему значення Голокосту, його досліджень, розсекречення архівів, літературних, музичних та кінорепресентацій трагедії.

■ НА ФРОНТІ

Не відступати

Завтра Україна має або розпочати відведення сил у Петрівському, Золотому та Станиці Луганській, або заявити про зрив бойовиками угоди про тиждень тиші

ки не збираються йти геть з української землі, як це передбачено Мінськими угодами.

Тож важко не погодитися з головою Луганської обласної військової адміністрації Юрієм Гарбузом, який вважає, що, якщо відвести сили АТО від Станиці Луганської, її можна втратити. Тим більше що ватажок «ДНР» Олександр Захарченко наполягає на тому, що саме Україна має першою почати відведення своїх сил.

«Я поки що не розумію, як це зробити практично. Тому що відвести на кілометр... У нас Станиця Луганська, якщо ми йдемо на кілометр, ми просто втратимо Станицю Луганську. Я не хотів би втратити ані сантиметра української землі. Я не вірю, що з їхнього боку буде дотримано режим тиші, тому що кожен день ідуть обстріли», — прокоментував пан Гарбуз ситуацію на фронті в ефірі «Радіо «Свобода».

На думку керівника Луганщини, на переговорах у Мінську потрібно домовлятися не про відведення техніки на кілометр, а про повернення території під українською юрисдикцією. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Співробітники СБУ затримали на Буковині зловмисника, який фінансував бойовиків «ЛНР». Для проведення своїх операцій поплічник терористів заснував на тимчасово окупованих територіях спеціалізовану фінансову установу. Він перераховував безготівкові кошти, надані бойовиками, на територію України, де переводив їх у готівку та обмінював на російські рублі.

«Гроші на окуповану бойовиками частину Луганщини через територію Росії він доставляв особисто або через кур'єрів», — повідомляють у СБУ.

Упродовж 2015—2016 років у такий спосіб сепаратист «конвертував» понад 34 млн. грн. Під час обшуків в автомобілі та квартирі, де він тимчасово мешкав, співробітники СБУ вилучили понад 50 банківських карток, оформлених на підставних осіб, 50 тис. гривень та одну тисячу євро. На банківських рахунках затриманого заблоковано понад мільйон гривень.

Зловмиснику оголошено про підозру за фактом фінансування тероризму.

■ ПАМ'ЯТЬ

Мученики і Праведники

Україна відкрила доступ до архівів КДБ про трагедію в Бабиному Яру

В'язень німецьких концтаборів Олександр Бичок під час покладання квітів до Меморіалу пам'яті загиблих у Бабиному Яру.

Фото УНІАН.

«Що значить пам'ятати Голокост? Ми не повинні забувати злочини сталінізму, Голодомор, пакт Ріббентропа—Молотова. Не треба забувати, що Радянський Союз хотів війни і був союзником Німеччини. Не можемо забувати й інші жертви, і героїв, які боролись за незалежність України. Історія Голокосту повинна включати ці події. Оскільки без цього Голокост важче зрозуміти. З іншого боку, українська історія без Голокосту не буде повною», — переконаний американський історик, професор Єльського університету Тімоті Снайдер.

Ключовою подією вшанування жертв Голокосту стане завтрашнє відкриття оновленого після масштабного ремонту Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр». У пам'ять про людей,

котрі загинули та котрі рятували євреїв, наражаючись на небезпеку, споруджено дві алеї: «Алею Мучеників» та «Алею Праведників». На урочисті заходи до історико-меморіального заповідника заві-

тають представники світової спільноти, зокрема президенти Ізраїлю та Німеччини, лідери світових міжнародних і єврейських організацій.

Спеціально до річниці сумної трагедії Центр досліджень визвольного руху та Архів СБУ в електронному архіві опублікували документи КДБ про те, як радянські спецслужби протягом багатьох років намагалися приховати правду про злочини нацистів у Бабиному Яру. У 25 опублікованих документах є інформація про заходи радянської держбезпеки та МВС із боротьби зі сіонізмом та «єврейським екстремізмом» у 1966—1978 роках. Для «координації заходів із запобігання можливим ворожим і антигромадським проявам із боку єврейських націоналістів і сіоністів» КДБ спеціально створював оперативний штаб на чолі із заступником голови КДБ та заступником міністра внутрішніх справ. Через панівну в Радянському Союзі антиізраїльську політику та підтримку палестинських повстанців органи держбезпеки не дозволяли скорботні акції в пам'ять про євреїв, загиблих унаслідок палестинських військових актів. Українські історики таке замовчування комуністичного режиму теж називають злочинами. ■

■ НА ЗАМІТКУ

Через заходи у Бабиному Яру буде закрито рух усіх видів транспорту вулицю Лаврської (від площі Слави до вул. Цитадельної) 27 вересня з 10:00 до 13:00, а також 29 вересня з 12:00 до 19:00. Заплановано обмежити рух усіх видів транспорту смугою для руху маршрутних транспортних засобів вулицею Мельникова (від вул. Сім'ї Хохлових до вул. Олени Теліги) та вулицею Олени Теліги (від вул. Мельникова до вул. Ольжича) 29 вересня 2016 року з 13:00 до 21:00.

Управління патрульної поліції у Києві в разі необхідності обмежуватиме або заборонятиме рух усіх видів транспорту 29 вересня з 17:00 до 22:00 на шляхах руху окремих осіб, щодо яких здійснюється державна охорона. Зокрема, на вулиці Лаврській, Дніпровському узвозі, Набережному шосе (від мосту Метро до вул. Набережно-Хрещатицької), вулицях Набережно-Рибальській, Олени Теліги, Михайла Грушевського, Хрещатику (від Європейської площі до Майдану незалежності), Михайлівській, Великій Житомирській, Січових Стрільців, Мельникова, Гаванським мостом, проспектом Степана Бандери.

■ ЗДОРОВ'Я

Інтернет-медицина — платно

МОЗ отримає більше 2 млн. доз вакцини від поліомієліту

Вакцинуватися лікарі рекомендують і дітям, і дорослим.
Фото з сайту golos-narodu.com.ua.

Валерія НАЛИВАЙКО

Україна повністю забезпечена вакцинами для профілактики поліомієліту, повідомила заступник міністра охорони здоров'я з питань євроінтеграції Оксана Сивак. За її словами, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) закупив загалом 2 млн. 755 тисяч доз бівалентної вакцини, перша партія якої надійшла нещодавно до України у кількості 1,3 млн. доз. До 30 вересня ця партія відправиться до регіонів. Друга частина вакцини очікується незабаром. «Така кількість вакцини є достатньою для планової вакцинації і для щеплення тих дітей, яких поки що не встигли вакцинувати», — зазначила Сивак.

Тим часом МОЗ здійснив поставку практично всіх вакцин, які є в ка-

лендарі профілактичних щеплень, і закликає робити щеплення проти дифтерії та правця не лише дітям, а й дорослим, адже держава забезпечена цією вакциною у повному обсязі. «Ми закликаємо до того, що проти дифтерії та правця вакцинуватися повинні і доросле населення, це закладено календарем щеплень. Тому всі дорослі, які не отримали щеплення, повинні також звернутися в поліклініку, де можуть отримати вакцину від дифтерії та правця», — наголосив начальник відділу програм та проектів МОЗ Сергій Платов.

За даними ЮНІСЕФ, в Україну було доставлено майже 1,6 млн. доз вакцини для профілактики дифтерії і правця для дорослих та 919 200 доз вакцини для дітей. Якщо ж у медзакладі вакцина відсутня, Сергій

■ ДО РЕЧІ

Відтепер в Україні офіційно функціонуватиме телемедицина. Уряд постановив, що лікарі можуть на відстані діагностувати і консультувати пацієнтів, зокрема це стосується тих людей, які перебувають удома і чий перевезення до лікарні неможливе. Такі консультації відбуватимуться по скайпу на платній основі.

Платов порадив звертатися до управління охорони здоров'я, а також на гарячу лінію Міністерства охорони здоров'я: «Міністерство забезпечує регіон, далі вакцини повинні розподілятися рівномірно по потребі в кожен лікувальний заклад. Це вже міра відповідальності тих структурних підрозділів на місцях. Якщо вони не справляються, ми будемо на них впливати, щоб вирішити ці питання». ■

■ А ТИМ ЧАСОМ

У Лимані на Донеччині п'ятеро людей померли, один чоловік потрапив у реанімацію через отруєння сурогатним коньяком, завезеним із Харківської області. Перед тим четверо чоловіків та дві жінки в квартирі одного з них розпивали спиртне. Опісля на місці події правоохоронці виявили трілітрову банку із сурогатом коньяку. За попередніми даними, напій завезли на Донеччину з міста Ізюм Харківської області. Слідчі вже встановили місце продажу та реалізатора.

У ході слідства було конфісковано десятки літрів алкоголю. Серед них виявилось лише п'ять пляшок відомих торгових марок. Сурогатну ж горілку привозили до магазинів у пластикових 5-літрових бутлях. Потім її розливали в півлітрові пляшки під брендами «Пшенична», «Крала» і «Люботинська».

Наразі правоохоронці обходять всі двори і магазини, де, за їхньої інформацією, може й далі зберігатися смертельний напій. Адресу виробника слідчі поки що не озвучили. Водночас фахівці Головного управління фіскальної служби в Харківській області застерегли мешканців регіону від придбання горілки «Пшенична», виготовленої ТОВ «Олександрія БЛПГ». За їхніми попередніми даними, люди могли отруїтися, зокрема, і цією продукцією. Слідство триває. ■

■ ФАЛЬСИФІКАТ

Фатальний сурогат

Підроблену горілку продавали магазини, які належать одній і тій же власниці

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

Учора кількість людей, що померли від вживання неякісного алкоголю в Харківській області, зростає до 18 осіб. Усім їм медики констатували смерть від алкогольної інтоксикації. Ще 22 постраждалих у тяжкому стані дотепер перебувають у лікарняному ліжку.

Першим від горілкового сурогату помер 47-річний мешканець села Охрімівка. А вже за кілька годин така ж трагедія сталася з його односельчанином — 52-літнім чоловіком і жінкою та мешканцями сусіднього села Варварівка, де смертельний напій забрав життя одразу п'ятьох чоловік. В усіх випадках йдеться про Вовчанський район, тому правоохоронці швидко встановили, що підроблену горілку продавали магазини, які належать одній і тій же власниці. Наразі її вже затримали під заставу в 275 тисяч гривень.

Але, як з'ясувалося вже наступ-

ного дня, то був лише початок великого мору, оскільки до реанімації з аналогічним отруєнням один за одним почали потрапляти жителі ще й Борівського, Ізюмського та Харківського районів. Правоохоронці відкрили кримінальні провадження за статтею «збут алкоголю з неякісної сировини, що став причиною отруєння людей». У скоєнні цього злочину підозрюють власників магазинів у Харківському та Ізюмському районах. Прокуратура домагається, аби їх обох посадили під домашній арешт, бо ті можуть вплинути на свідків. «Це все місцеві мешканці, — повідомила прес-секретар прокурора Харківської області Віта Дубовик. — Усі один одного знають. Якщо ми десь ще не знайшли алкоголь, то вони можуть його знищити, аби приховати свою провину. Однозначно відмовилася співпрацювати зі слідством господаря магазинів із Вовчанського району, а чоловіки з Ізюмського та Харківського дають певні покази».

■ АРХІВ

Документи в бідоні

На Львівщині знайшли архів українського підпілля ОУН

Дар'я БАВЗАЛУК

Під час пошукових досліджень у селі Зашків Львівської області виявили різноманітні друковані матеріали українського визвольного підпілля, які використовували у боротьбі проти московських окупантів на Золочівщині в 1951 році. На щось наткнувся під час шурфування ймовірних місць захоронень член організації «Пам'ять» Орест Лега. Потім на глибині 0,4 м пошуковці натрапили на бідон ємністю 40 літрів. А вже в ньому ховалася справжня знахідка.

Попри те, що документи збройного підпілля ОУН пролежали в землі 65 років, вони збереглися дуже добре. Пошуковці передали їх директору Національного музею-меморіалу «Тюрма на Лонцького» Руслану Забілому. Знахідка після реставраційних робіт поповнить архів Центру досліджень визвольного руху, повідомив офіційний сайт центру.

Товариство пошуку жертв війни «Пам'ять» цього разу досліджувало місця ймовірних захоронень вояків Робітничо-селянської червоної армії та українських військовиків з 14-ї піхотної дивізії СС «Галичина». Ці захоронення військовослужбовців були зроблені наприкінці липня 1944 року під час боїв між німецькими та радянськими збройними формуваннями, повідомив голова товариства Любомир Горбач. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Викрадені в Криму

До двох десятків демонстрантів учора у Києві під посольством Росії вимагали розслідування викрадених та вбитих людей в анексованому Росією Криму. Цю акцію протесту провели, бо у Криму зник ще один кримський татарин — Ерфан Османов. Його місце проживання — селище Фонтани Сімферопольського району.

«Ми вимагаємо ефективного розслідування Росією всіх зниклих. Просимо відповісти на запит про Ервіну Ібрагімову», — сказала заступниця координатора «КримSOS» Євгенія Андрюк. Названий член конгресу кримських татар зник у травні цього року в Бахчисарі.

За інформацією «КримSOS», наразі відомо про 15 викрадень людей на окупованому півострові. Ще 9 осіб, які вважалися зниклими безвісти, пізніше знайшли мертвими.

Воякам — 18 страв

Міністр оборони України Степан Полторак підписав цього тижня технічні умови для харчових наборів нового зразка для армії. Цими технічними умовами розширено асортимент страв, — наразі до раціону розроблено 18 страв. Калорійність для польових наборів нового зразка складає 3500 Ккал, а в посиленому варіанті для військовослужбовців у зоні проведення АТО — 4200 Ккал на добу та передбачається використання безпалуменового нагрівача їжі. Розробники врахували досвід країн-членів НАТО щодо калорійності та упаковки, але в питанні асортименту страв врахували особливості національної кухні.

Окрім цього, у зазначеному харчовому наборі буде нова технологія пакування (реторт-пакет), що дозволить військовослужбовцям мати готові страви без попередньої термічної обробки, та забезпечить компактність і зручність під час використання.

Спочатку підкоряться

У пакеті законодавчих змін, який готує Нацполіція, буде норма про заборону залишати автомобіль при зупинці поліцейським, відповідальність за словесну образу співробітника поліції, збільшення часу попереднього затримання. Про це розповіла у вівторок журналістам очільниця Нацполіції Хатія Деканоїдзе після презентації запуску тренінгів для дільничних поліцейських і слідчих Київської області.

«Багато людей навмисне провокують поліцейських, знімають відео, потім це відео викладають у ютуб і соцмережі, щоб було багато переглядів... Під час масових заходів люди, навіть із посадами, перешкоджають поліції, не підкоряються поліції, тому що для них поліція на сьогоднішній день нічого не означає», — сказала Деканоїдзе. «Спочатку треба підкорятися, виконувати всі вказівки, які вам дає поліція, а потім ми будемо вже розбиратися через прокуратуру і суд, що трапилось», — заявила глава Нацполіції.

Помоляться за освітан

Традиційно в першу неділю жовтня в Україні святкують День працівника освіти. З цієї нагоди напередодні свята, 28 вересня, у львівському соборі святого Юра відбудеться урочистий молебень за усіх освітан, інформує прес-служба Львівської міської ради. Участь у заході візьмуть учителі, працівники бібліотек та інших освітніх закладів, представники влади міста та духовенство Львова. Молебень до Пресвятої Богородиці очолить єпископ-помічник Львівської архієпархії УГКЦ владика Володимир. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Єфремов сидітиме до листопада

Печерський районний суд Києва продовжив арешт колишнього депутата Верховної Ради від фракції Партії регіонів Олександра Єфремова до 24 листопада. Про це заявила суддя Світлана Шапутько. Захист колишнього нардепа збирається оскаржити це рішення, заявив адвокат Єфремова Олександр Мельников.

Нагадаємо, слідство закидає колишньому керівникові парламентської фракції Партії регіонів, зокрема, умисні дії з метою зміни кордонів України, порушення Конституції, що призвело до загибелі людей, а також підтримку і фінансування створення сепаратистської «Луганської народної республіки» («ЛНР»), а також заволодіння майном «Луганськвугілля». Сам экс-нардеп звинувачений відкидає.

Власник «112 каналу» просить політичного притулку в Австрії

Один з акціонерів «112 каналу» Андрій Подципов вирішив попросити політичного притулку в Австрії, де він живе останні кілька місяців після конфлікту з іншими акціонерами каналу, повідомила «Комсомольська правда в Україні» з посиланням на свої джерела в СБУ. В цьому він сподівається на юридичну та фінансову допомогу народного депутата Олександра Онищенка, який утік до Великобританії після того, як Верховна Рада винесла на голосування питання про згоду на притягнення його до кримінальної відповідальності. «Натомість Подципов має підтримати Онищенка в PR-кампанії зі створення іміджу жертви переслідування українською владою», — передає слова свого анонімного джерела «КП в Україні».

Однією з причин втечі Подципов назвав своє інтерв'ю виданню «Страна», де він розповів, як минулого року до нього зверталися люди з адміністрації Президента з пропозицією продати телеканал, але сторони не зійшлися в ціні. Зі свого боку народні депутати Сергій Березенко та Ігор Кононенко, яких згадував Подципов, назвали його слова повною маячнею.

Крим без Поклонської

Керівник окупаційної прокуратури Криму Наталія Поклонська написала заяву про складання повноважень. Причиною відставки стало обрання її депутатом Держдуми РФ від «Єдиної Росії». Очікується, що в Держдумі до її першочергових завдань увійдуть будівництво доріг, контроль за витратою державних коштів і реставрація пам'яток культури.

Поклонська, яка раніше працювала в органах прокуратури України, була одним із найактивніших прихильників окупації Криму Росією. Кримську прокуратуру вона очолила навесні 2014 року після окупації півострова. Хто прийде на її місце — поки що не повідомляють.

Як відомо, низка західних країн не визнали вибори в Держдуму Росії, які проводили в окупованому Криму. Заяву про невизнання легітимності нової Держдуми ухвалила і Верховна Рада України.

Ільмі Умеров не визнає заборону Меджлісу

Заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Ільмі Умеров заявив, що не визнає заборону Росією Меджлісу кримськотатарського народу, оскільки юрисдикція верховного суду в Москві не може поширюватися на Крим. «Нікого ні до чого не закликаючи (у мене вже є кримінальна справа за так званий «публічний заклик до порушення територіальної цілісності РФ», за який «світить» п'ять років), хочу вкотре висловити свою думку: я не визнаю референдум 16 березня 2014 року, проведений із порушенням законів України під дулами російських автоматів», — заявив він.

Ільмі Умеров нагадав про «численні порушення прав людини за національною та релігійною ознаками», в тому числі «надумані кримінальні справи щодо 26 лютого і «Хізбут-Тахрір», зникнення людей, необґрунтовані допити, затримання, обшуки, арешти та кримінальну справу, порушену щодо Умерова «за висловлену думку».

Засідання верховного суду в Москві буде лише 29 вересня, однак ні в кого немає сумніву, що суд заборонить Меджліс і визнає його екстремістською організацією. ■

■ ТЕНДЕНЦІЇ

Підкоряйся і оскаржуй

Парламент готують до прийняття законів, які посилять вплив силових структур у суспільстві

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Розстріл поліцейських у Дніпрі та оголошена одразу після цього міністром внутрішніх справ Арсеном Аваковим презумпція правоти поліцейського збурила у суспільстві серйозні дискусії. З одного боку, прихильники нової поліції вимагають вустами народного депутата Мустафи Найєма «не затоптати зелений паросток нової поліції, а дати йому вирости в міцне і сильне дерево». Їхні опоненти з рядів громадських активістів згадують і про Врадіївку, і про вбивство підлітка у машині, і про нещодавню трагедію в Кривому Озері. Є й версії, що ситуація у Дніпрі спеціально була інспірована для того, щоб посилити статус поліції і дати їй більше прав для запобігання можливим соціальним заворушенням, які можливі у зв'язку з настанням холодів і збільшенням оплати за комунальні послуги. Усі ці позиції матимуть вагу лише в тому випадку, коли їх вдасться провести через парламент у вигляді законів.

Поліцейський завжди правий

Ще 9 вересня у Верховній Раді було зареєстровано законопроект №5110 авторства нардепа Мустафи Найєма і його колеги, який передбачає «посилення відповідальності за правопорушення, учинені відносно працівників правоохоронних органів». Зокрема, за образу поліцейського запропоновано штрафувати правопорушника на суму від 255 до 510 грн. Або за рішенням суду можуть бути застосовані громадські роботи від 40 до 60 годин, виправні роботи на строк від 1 до 2 місяців або адмінарешт на 15 діб. За повторне порушення або здійснене групою осіб — штраф від 510 до 680 грн. або арешт від 10 до 15 діб.

Законопроект передбачає і посилення відповідальності за опір співробітнику правоохоронного органу — за це «світить» штраф від 3400 до 6800 грн. або арешт на строк від 3 до 6 місяців, або обмеження волі від 2 до 5 років — як вирішить суд. Якщо ж опір супроводжувався «насильницькими діями» — термін може збільшитися від 3 до 5 років.

Критики цього законопроекту одразу звернули увагу на те, що поняття «образи поліцейського» досить розмите — хтось може образитися і на кривий погляд, а хтось у відповідь на лайку скрутить руки і притягне до відповідальності за дрібне хуліганство згідно з чинним КПК. Цікаво, що цей закон поширюється не лише на поліцейських, а й на працівників органів прокуратури, Служби безпеки, Військової служби правопорядку в Збройних сил України, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань України, органів охорони державного кордону, органів доходів

Поліцейським хочуть дати більше прав. От тільки чи додасть це порядку?

і зборів, органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, органів державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони та інших органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Утім після дніпровських подій цей закон може зазнати кардинальних змін. Міністр внутрішніх справ Арсен Аваков уже заявив, що до внесення в парламент готується «пакет законодавчих ініціатив щодо забезпечення безпеки», де МВС пропонуватиме парламентаріям у законодавчому полі норму презумпції правоти поліцейського. «Імператив презумпції правоти поліцейського повинен стати соціальною нормою! Спочатку підкоряйся поліцейському — потім оскаржуй! Це обмеження громадянських свобод? Ні! Це правило безпеки — через процедуру порядку лише на дуже короткий час відстрочує права громадянина на апеляцію дій поліцейського», — заявив Аваков у «Фейсбукі».

Також начальник Нацполіції Хатія Деканоїдзе анонсувала зміни до закону про Нацполіцію. Вони стосуватимуться не лише презумпції правоти поліцейського, а й передбачатимуть заборону залишати автомобіль при зупинці поліцейськими, відповідальність за словесну образу працівника поліції, збільшення часу попереднього затримання.

Назад, у тоталітарну державу?

Утім багато громадських активістів та правозахисників вбачають у такому розширенні прав правоохоронців пряму загрозу розбудові поліцейської держави. «Це, мабуть, цікавіше навіть за «закони 16 січня». Аваков під шумок трагедії у Дніпрі вирішив законо-

давчо закріпити якусь «презумпцію правоти поліцейського». Прикриваючись міжнародним досвідом. Але у нас тут свій досвід. Досвід фасадної реформи з зміною табличок із «міліції» на «поліцію». Досвід кримінальних авторитетів у постійних поліцейських комісіях (Фадєєва — Москву вже всі забули?). Досвід проведення атестації для галочки, з реальним відсотком звільнень в якісь смішні цифри, причому ці цифри навіть не озвучуються. Аваков і купа його потешних радників намагаються розказати суспільству, що у нас повністю нова поліція. Не реформувавши слідство, оперативний блок. Не реформувавши райвідділи. Залишивши ключових упирів у системі. Просто переіменували «Беркут» на «спеціалізований підрозділ поліції», — відреагував на ці ініціативи відомий блогер Роман Сініцин.

Категорично проти законопроекту 5110 та ініціатив Авакова виступив і активіст Майдану, правозахисник громадської організації «Ні — поліцейській державі» Михайло Лебідь. «Замість того, щоб покращити радянську статтю про хуліганство, вводиться нова непотрібна стаття про образу поліцейських. Поняття образи таке розпливчате, що можливі спекуляції — майже будь-яка суперечка з поліцейським судом може трактуватися як образа. І поняття спротиву теж дуже розмите — будь-які дії самозахисту можуть трактуватися як спротив», — зазначив він у розмові з телеведучим Андрієм Куликовим.

За словами Михайла Лебедя, зараз це питання активно просувається у парламенті й для того, щоб унеможливити в майбутньому будь-які акції масового протесту та громадянської непокорі. «Ті

лобісти, які ще при Януковичу, до Євромайдану, любівали цей проект, зараз знову його зареєстрували, і пішли у Венеціанську комісію. Але, щоб не сказала Венеціанська комісія, в нас це буде трактуватися, особливо лобістами, як освячення законопроекту, його назвуть європейським. Якщо в це повірять найбільші фракції, то він буде прийнятий у першому читанні, а далі потяг історії нас поведе в якусь тоталітарну пострадянську країну, типу наших сусідів».

А судді хто?

У всій цій дискусії ключовим моментом лишається питання не лише правопорядку, а й правосуддя. А судова система у нас лишається найменш реформованою, найбільш закритою і, судячи з постійних повідомлень то про банку з доларами судді Чауса, то про півмільйонний хабар члена Вищої ради юстиції Павла Гречківського, однією з найбільш корумпованих.

Тим часом із 30 вересня набувають чинності зміни до Конституції, відповідно до яких право звільняти суддів, призначати їх і давати згоду на притягнення до відповідальності переходить від парламенту до Вищої ради правосуддя, яка лише створюється. Президент України Петро Порошенко лише вніс до Верховної Ради законопроект №5180 «Про Вищу раду правосуддя». До цього її повноваження виконуватиме та ж Вища рада юстиції, але «не довше, ніж до 30 квітня 2019 року».

У випадку ж, якщо повториться ситуація з Євромайданом, коли суди повністю стали на бік не закону, а влади, очікувати на торжество справедливості не випадає. Тому дискусія навколо цих ініціатив і навколо самих законопроектів очікується запеклою. ■

Олена КАПНІК

НЕПАТРІОТИЧНО

Без Мазепи?

Зневаживши результатами громадського голосування, Міністерство інфраструктури зберігає стару назву аеропорту «Бориспіль»

Якось так уже склалося, що в нашій країні все не так, як треба, чи бодай не так, як би того хотілося громаді. Як кажуть: хочеш як краще, а воно як завжди... Не стала ця сумна істина винятком і в історії перейменування, а точніше, присвоєння Міжнародному аеропорту «Бориспіль» імені видатної особистості. Попри те, що ще в липні після громадського голосування пальму першості отримала кандидатура гетьмана Івана Мазепи, схоже, столичне лєтовище так і не перейменують. «УМ» намагалася розібратися, кому невідгидне перейменування головних повітряних воріт країни.

Вередлива профспілка

Трудовий колектив аеропорту «Бориспіль» виступив проти перейменування, а тому Міністерство інфраструктури не присвоюватиме лєтовищу імені видатної особистості. Незважаючи на громадське голосування, за законом, змінювати назву підприємства можна тільки після схвалення такої ініціативи працівниками лєтовища, а вони — проти, — кажуть у вітчизняному Міністерстві інфраструктури.

За словами виконувача обов'язків директора аеропорту Євгена Дихне, 70% колективу аеропорту живуть у місті Борисполі, ще 20% — у довколишніх селах, а тому люди «можна сказати, зрослися зі старою назвою». «Це не перейменування — це присвоєння імені великого українця, фізичної особи, — юридичній особі. З цього приводу є закон, який говорить, що це можна робити тільки за згодою трудового колективу. Сьогодні вже є результат інтерактивного опитування на сайті Міністерства інфраструктури. Напевно, ще буде обговорення в уряді доцільності проведення цієї процедури. Це питання ініціативної групи, яка ініціювала присвоєння цього імені, — їм потрібно переконати чотиритисячний колектив. І навіть якщо їм це вдасться — буде аеропорт «Бориспіль» імені Мазепи, але ніяк не інакше», — коментує пан Дихне.

Показовим є те, що в червні, коли у Верховній Раді було зареєстровано чотири постанови про перейменування (на честь Ігоря Сікорського, Казимира Малевича, Павла Чубинського та Олега Антонова), директор аеропорту «Бориспіль» був присутній на слуханнях щодо перейменування, а тому можна зробити висновок, що він був не проти перейменування. Коли ж у списку додалася кандидатура гетьмана Мазепи, з'явилася невдоволення, і ще до завершення голосування (!) члени профспілок звернулися до профільного міністерства з проханням залишити чинну назву аеропорту. Тоді про лист писали чи не усі ЗМІ, але писали не як про рішення з перейменуванням, а як про думку членів профспілок — не більше. «Взагалі-то профспілка має займатися соціальним захистом працівників, а не питаннями присвоєння імен аеропор-

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

ту. Тим більше, коли було загальнонаціональне обговорення цього питання. І голосування, результати якого ніхто не поставив під сумнів. І тут одразу виникає багато запитань. Чи має керівництво профспілки право говорити від імені всього трудового колективу, а це близько 4000 людей? Чи проводилися загальні збори трудового колективу? Якщо так, то коли і де? І чи взагалі було якесь голосування? Хотілося б побачити всі відповідні документи — протоколи зборів, порядки денні, результати голосувань. А якщо відповідей не буде, то ми маємо справу з очевидною маніпуляцією», — переконаний заступник голови Всеукраїнського об'єднання «Свобода», народний депутат України Андрій Ілленко.

До речі, дискусії та незадоволення щодо перейменування столичного аеропорту «Бориспіль» з'явилися ще навесні — задовго до громадського голосування на сайті вітчизняного Міністерства інфраструктури. Тоді кожен намагався «просунути» свого кандидата: ініціатори перейменування на чолі з колишнім директором «Мистецького арсеналу» Наталією Заболотною всіляко підтримували художника-авангар-

диста Казимира Малевича, міністр інфраструктури Володимир Омелян стояв за авіаконструктора Ігоря Сікорського, а Бориспільська міська рада поклала надії на кандидатуру свого уродженця Павла Чубинського. Утім найбільшу прихильність українців отримала ініціатива парламентаріїв-свободівців, які «просунули» у Верховну Раду проєкт про перейменування «Борисполя» на честь гетьмана Івана Мазепи. А оскільки незадоволених вибором українців було немало, тому «маємо те, що маємо».

Бути чи не бути?

Складається враження, що у владних верхах начхати на думку громадськості. Варіант «не присвоювати ім'я» набрав понад шість тисяч голосів, тоді як значно більше українців віддали перевагу котромусь із кандидатів. Якщо більшість виступає за зміну назви, то, мабуть, треба довести почате до логічного кінця, а не маніпулювати «бажаннями» трудового колективу чи власними амбіціями керівництва профільного міністерства. «Як такого формалізованого рішення Міністерства

інфраструктури не було. Міністерство, не бажаючи брати на себе відповідальність, переклало питання перейменування нібито на трудовий колектив аеропорту. Очевидно, це відбулося через те, що в планах чиновників не було Івана Мазепи, було бажання назвати аеропорт іменем Малевича чи Сікорського. І коли виявилось, що українці оберуть Мазепу, з'явився такий собі документ керівництва профспілки аеропорту, яка від імені колективу виступила проти перейменування. Ясна річ, ніяких зборів профспілки, де б розглядали питання назви аеропорту, не було», — коментує «УМ» громадський активіст Олександр Аронець. За його словами, НЕ-перейменування — одноосібне рішення керівництва, адже «деякі працівники аеропорту, що були за назву Мазепи, мені підтвердили, що ніяких зборів профспілки на цю тему не було».

У свою чергу, міністр інфраструктури Володимир Омелян, який симпатизував кандидатурі Ігоря Сікорського, після нового обурення у суспільстві висловив думку, що у питанні про нову назву аеропорту «Бориспіль» треба брати до уваги не тільки думку його співробітників. «Я звернувся до Голови Верховної Ради Андрія Парубія і запропонував спільно з народними депутатами дійти до кінцевої точки — давати чи не давати нову назву аеропорту «Бориспіль». Якщо давати, то яку саме», — сказав Омелян. За його словами, маючи одностайну позицію як виконавчої, так і законодавчої влади, можна буде запропонувати профспілці аеропорту «Бориспіль» провести переговори і дійти згоди з цього питання.

Коментуючи «УМ» ситуацію навколо перейменування, політичний експерт Микола Спиридонов каже, що громада майже завжди консервативна, а «перейменування — це, все ж таки, певні витрати». «Дуже теоретично можна припустити, що організатори розраховували на інший результат... Можливо, цим голосуванням хотіли відволікти людей від інших справ. Для діючої влади зараз найпроблемнішими є соціально-економічні питання, зубожіння населення, корупційні скандали. А перейменування — це досить вигідна тема, яка може перевести увагу від складніших тем», — вважає експерт. Пан Микола переконаний, хоч інші варіанти для голосування більш нейтральні, не політичні, навряд чи перейменування пройшло б легко і безболісно.

Утім активіст Аронець, і з ним важко не погодитися, переконаний: якби проголосували за Малевича чи Сікорського, чого бажало політичне керівництво міністерства, проблем і нібито рішень профспілки ніколи б не було. «Щоб добитися перейменування, спершу слід отримати чітку позицію міністерства. Я гадаю, що не буде проблем для активістів зустрітися з трудовим колективом аеропорту і переконати їх у позитивах від найменування аеропорту іменем Івана Мазепи», — каже громадський діяч. ■

Анастасія СЕМЕНЧУК

МЕДІА ДЛЯ МАС

Москаль тут править бал

Прогулянка Києвом у пошуках української преси

Ми вирішили знайти українську пресу в Києві. Зупинилися біля першого-ліпшого супермаркету «Фоззі», щоб купити у кіоску газету «Україна молода» чи «Український тиждень». Але продавчиня з очевидною гординою сказала: «Не пауцаем!» В наступному відділі преси супермаркету «Фоззі» нас спіткала аналогічна відповідь. На пошту теж не було ні «України молоді», ані «Літературної України». Зате щедро представлені різноманітні російськомовні газети та журнали про моду.

Якими принципами керуються керівники торгових маркетів та відділень «Київпошти», ігноруючи українські видання? Утім, треба приглядатися. В деяких кіосках видання українською мовою все ж можна знайти, але треба шукати або на бокових вітринах, або десь углибині кіоска. Більше, здається, таланить дитячим журналам. Можна зустрітися з «Професором

Крейдом», «Малятком», «Пізнайком» і «Барвінком». Найчастіше вони — за спиною кіоскера.

Українці отримують інформацію рідною мовою лише жалюгідних 23 відсотки... Це про теле- і радіопростір. Ринку друкованих видань у нас не регулюють. Газет і журналів українською мовою у багатьох точках продажу ще менше відсотків.

Чому ж наші народні обранці проєвропейської коаліції опущену свого часу «регіоналами» до 50% «планку» продукції рідною мовою й досі не спромоглися підняти хоча б до 78% — соціологічного відсотка українців у країні (процент цей після анексії Росією Криму та частини Донба-

су іще збільшився). Та депутати мовними проблемами не надто переймаються, бо більшість теж «разгавариває».

Хоча, за великим рахунком, квотування української мови в Україні — повний абсурд. Квотувати доречно було б російську, мови інших нацменшин.

Тим часом не менше «відзначаються» і представники виконавчої влади. Свого часу прем'єр Азаров перед вживанням російської мови вибачався. Сьогодні міністр Аваков, очільник Нацполіції Деканоїдзе та інші посадовці просто говорять російською, без реверансів.

Отакі мовні «реформи».

Поліпшити мовну ситуацію має оновлений закон «Про де-

ржавну службу», який зобов'язує всіх державних чиновників користуватися державною мовою, а призначення на посади відбуватимуться лише на конкурсній основі. Але, знаючи байдужість владної верхівки до долі української мови, бере сумнів. Чи не такими ж неефективними будуть мовні норми цього закону, як і попередніх?

Доречно тут нагадати слова професора Колумбійського університету Юрія Шевчука: «Після Революції гідності чиновники не поспішають переходити на українську мову, найбільше її притискають у Києві. Недолуге гасло «Єдина країна — єдина страна» насправді не об'єднує, а розділяє наших співгромадян!

Українофоби тепер дістали повну індульгенцію — любов до України у них поєднана з презирством до її мови... Мова сьогодні на десятому чи стодесятому місці... З одного боку, всі звернули увагу, що потрібно захищати Україну від реальної військової агресії зі зброєю, танками, гарматами, але всі забули, що в тилу відбувається абсолютне спустошення української культури і мови. Деколонізація України, звільнення її від московського рабства неможливі без дерусифікації, як мовної, так і ментальної».

Хочеться також процитувати першого українського міністра освіти часів УНР Івана Огієнка, митрополита Іларіона: «Мова — душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. У мові наша стара й нова культура, ознака нашого національного визнання... І поки житиме мова — житиме й народ як національність. Не стане мови — не стане й національності: вона геть розпоршиться поміж дужчим народом». ■

ВІДЛУННЯ

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО, Герой України, заступник голови Спілки офіцерів України

*Світлій пам'яті побратима
Анатолія Єрмака присвячую*

Питання повернення в Україну арештованих за кордоном коштів експрем'єр-міністра Павла Лазаренка як ніколи знову актуальне: нещодавно Верховний суд Антигуа і Барбуди конфіскував 66,7 млн. доларів США, заморожених на рахунках Лазаренка, і прийняв рішення перевести ці гроші в урядовий Фонд країни. Уряд Антигуа аргументував це тим, що гроші Лазаренка були здобуті корупційним шляхом. Відтак ці гроші використовуватиме уряд цієї острівної держави, але не Україна. Чи є шанси повернути хоч якусь частку від вкрадених мільйонів?

Мільйони й нині там

Із приводу цих грошей велася судова справа між самим Лазаренком, через його представників, і урядом Антигуа і Барбуди. Юрист компанії ArnallGoldenGregory Джим Берд каже: «У всій цій історії найдивніше те, що український уряд не вступив у цей процес зі своїми вимогами щодо повернення грошей Лазаренка. Для того, щоб це зробити, необхідно було діяти до відповідних судових термінів, тобто треба було починати, як тільки заарештували Лазаренка, або хоча б, коли Україні стало відомо про те, що гроші були заморожені на рахунках в Антигуа».

Ще на початку червня 2000 р. Департамент юстиції США повідомив, що в Північному окрузі Каліфорнії прокуратурою висунуто проти Лазаренка офіційне звинувачення «у змові відмивання грошей і незаконному переміщенні вкрадених коштів» та арештовано судом 280 млн. доларів на закордонних рахунках Лазаренка. В обвинувальному акті також зазначалося, що «Лазаренко відкрив рахунки у банку Антигуа, на які перерахував кошти, отримані шляхом корупції та шахрайства». З того часу український уряд зобов'язаний був вести переговори та прийняти необхідні процесуальні рішення щодо повернення зазначених коштів в Україну.

У 2004 р. суд США засудив Лазаренка до 9 років тюремного ув'язнення і штрафу — 10 млн. доларів. Арештовані кошти Лазаренка до цього часу в Україну не повернуті.

Автор направив не менше десяти депутатських звернень і запитів до президентів, прем'єр-міністрів, генпрокурорів і міністрів юстиції України з проханням і вимогами про вжиття заходів для повернення в бюджет арештованих коштів Лазаренка.

У квітні 2014 р. я нагадав в. о. Президента О. Турчинову і в. о. Генпрокурора О. Махніцькому про арештовані кошти Лазаренка, передавши їм копії депутатських звернень. «Результат» вжитих ними заходів: у листопаді 2014 р. суд Вашингтона розділив арештовані 100 млн. доларів, які Лазаренко вивів в офшори. 25 млн. доларів отримав уряд Антигуа, а решту — уряд США. Україна ж, за твердженням юриста Джина Берда, втратила шанс офіційно увійти у цю справу й одержати кошти.

Викладене засвідчує, що українська влада виявилася безсилою, а можливо, і зацікавленою у неповерненні цих коштів до держбюджету, а окремі її представники і політики добре заробили на коштах Лазаренка.

За нинішнім курсом НБУ, судами США і Антигуа і Барбуди арештовано або конфісковано понад 9 млрд. грн. коштів Лазаренка! Тоді як Кабмін України заклав у держбюджет-2017 надходження від спецконфіскації коштів корупціонерів на суму в розмірі 10,5 млрд. грн.

«Усе тримається на хабарах...»

У результаті бездіяльності ген-

прокурорів М. Потебенька, С. Піскуна, О. Медведька, В. Пшонки, О. Махніцького, В. Яреми, В. Шокіна Україна практично втратила можливість звернутись з особистими претензіями на арештовані активи Лазаренка і повернути їх.

Понад 20 років тому я і Анатолій Єрмак як народні депутати неодноразово направляли Президенту України Л. Кучмі та Генпрокурору Г. Ворсінову копії фінансово-банківських документів про незаконне відкриття Лазаренком за кордоном комерційних фірм, валютних рахунків, відмивання і привласнення десятків мільйонів доларів разом із депутатськими зверненнями і запитам, у яких вимагали порушити кримінальні справи проти Лазаренка та його спільників, притягнути їх до відповідальності та вжити заходів для повернення в Україну вкрадених коштів.

У грудні 1997 р. у зверненні до народу Лазаренко заявляв, що «ніяких валютних рахунків у закордонних банках я не маю!». Лише через три роки (14 вересня 1998 року, після відставки Лазаренка з посади Прем'єра) на підставі наших матеріалів ГПУ порушила кримінальні справи щодо Лазаренка та інших осіб.

У ході слідства 2 листопада 2001 р. ГПУ порушила кримінальну справу щодо Лазаренка за одержання хабарів від О. Тимошенка та Ю. Тимошенка, а також справу проти подружжя Тимошенків за неодноразове давання ними хабарів Лазаренку. В постанові про притягнення Лазаренка як обвинуваченого (січень 2002 р.) йшлося про хабарі від подружжя Тимо-

Тимошенко була жертвою вимагання з боку Лазаренка та водночас співучасником змови з ним. Їхня схема передбачала розвиток бізнесу шляхом корупції, виплати хабарів політикам, отримання прибутків і збагачення.

шенків на загальну суму 86 млн. 880 тис. доларів.

Юлія Тимошенко (на той час народний депутат) обвинувачувалась у тому, що впродовж 1996—1997 рр., будучи президентом «ЄЕСУ» та співвласником кіпрської компанії Somolli Enterprises Limited, разом зі своїм чоловіком О. Тимошенком (членом правління «ЄЕСУ» і співвласником цієї ж корпорації) перераховувала хабарі Лазаренку з банківського рахунку належної їм компанії у кіпрському банку через рахунки фіктивних компаній в іноземних банках, власником і розпорядником яких був радник Лазаренка — Кириченко П. М., на особисті кодовані рахунки Лазаренка «CARPO-53» та «NHPRO-21678».

Недивно, що у 1995—1996 роках «ЄЕСУ» досягла річного обсягу продажів в 11 млрд. доларів і, користуючись підтримкою Лазаренка, мала майже повну монополію на торгівлю російським природним газом в Україні.

Пізніше, 10 лютого 2009 р., на засіданні РНБО Президент України Віктор Ющенко публічно сказав у вічі Тимошенко: «У вас дар до

У США Тимошенко офіційно визнано співучасником у справі Лазаренка.

Жодної копійки

Україна все ще має шанси отримати хоча б частину мільйонів Лазаренка, виведених із держави корупційним шляхом

крадіжок, хай мене Бог простить! Юлія Володимирівна, ви регулярно крали той газ, а тепер повчаєте, як позбутися корупціонерів. У вас усе тримається на хабарах...».

У травні 2010 р. на одному з телеканалів Тимошенко емоційно заявила: «Говорили про мільярди рахунки, підняли всі рахунки у світі — не знайдено жодного рахунку, де можна було б знайти хоча б копійку грошей, яка була б доказом цього...». І багато хто ще й досі їй вірить.

Агент ФБР США Браян Ерл, який розслідував справу Лазаренка, публічно заявив: «Тимошенко була жертвою вимагання з боку Лазаренка та водночас співучасником змови з ним. Їхня схема передбачала розвиток бізнесу шля-

господарської діяльності».

Після того як у січні 2005 р. Ю. Тимошенко було призначено в. о. Прем'єр-міністра України, Генпрокурор Піскун заявив, що всі кримінальні справи, порушені щодо Ю. Тимошенко, закрито 28 січня 2005 року за відсутністю в її діях складу злочину. У свою чергу, Тимошенко гарантувала Піскуну перебування на посаді Генпрокурора. При цьому Піскун призначив постійного захисника Юлії Володимирівни адвоката В. Швеця начальником Головного слідчого управління ГПУ.

12 березня 2008 р. заступник начальника слідчого відділу ГПУ Якубовський М. за усною вказівкою Генпрокурора Медведька О. І. незаконно та таємно від громад-

накладено арешт.

Так, пані Долгополова у своєму адвокатському висновку від 17 жовтня 2008 р., наданому американському суду, вказує: «На сьогодні я маю всі підстави стверджувати, що інших матеріальних претензій від уряду України до Лазаренка П. І. немає і ніколи не пред'являлось».

Сподіваюся, що всім зрозуміло, для чого Лазаренкові були потрібні такі індульгенції від генпрокурорів Піскуна і Медведька. Обидва, разом із підлеглими, створили реальну загрозу неповерненню в Україну арештованих коштів Лазаренка.

Колишній заступник Генпрокурора Микола Обіход, який керував розслідуванням кримінальних справ, порушених проти Лазаренка і Тимошенко, заявляв, що всі обвинувачення американського правосуддя щодо Лазаренка на 90% ґрунтувалися на даних, зібраних іще ГПУ багато років тому. На його думку, Піскун, очоливши Генпрокуратуру, свідомо розвалював справу Тимошенко, затягував завершення розслідування і направлення справу до суду.

«Хочу розвіяти основний міф, — говорить Микола Обіход. — Фігуранти з гучними прізвищами й безпринципними прокурорами, котрі не виконали свій службовий обов'язок, люблять розповідати про рішення Верховного Суду України щодо припинення кримінальної справи проти Тимошенко або ж про підтвердження Верховним Судом законності й обґрунтованості «історичного» рішення Генпрокурора Піскуна — закриття кримінальної справи про давання Лазаренку хабарів на суму майже 90 млн. доларів подружжям Тимошенків за відсутністю в їхніх діях складу злочину. Так ось: подібні байки — повна вигадка».

Співучасник Лазаренка

Справа ще й у тому, що в 2004 році американський суддя Мартін Дженкінс, розглядаючи справу Лазаренка, виключив з обвинувачення частину епізодів і документів, пов'язаних з «ЄЕСУ», Юлією Тимошенко і її офшорними компаніями, у зв'язку з тим, що вона

хом корупції, виплати хабарів політикам, отримання прибутків і збагачення. Вона платила Лазаренку десятки мільйонів доларів. Документи про трансфер були підписані її чоловіком».

Спеціальний агент ФБР США Дебра Ла Превотте під присягою також дала свідчення у суді про фінансові махінації, шахрайські схеми і відмивання грошей «дуетом Лазаренко—Тимошенко».

Індульгенції від ГПУ

21 січня 2005 р. (за два дні до інавгурації Президента України В. Ющенка) старший прокурор ГПУ Безуглий В. Д. і Генпрокурор Піскун С. М. виносять явно незаконну постанову про закриття справи щодо подружжя Тимошенків у частині обвинувачення у даванні хабарів за відсутністю в їх діях складу злочину (цю постанову Піскун підписав і скріпив гербовою печаткою ГПУ). Перерахування мільйонів Лазаренку Генпрокурор Піскун розцінив уже не як хабарі, а як «розрахунки однієї юридичної особи з іншими шляхом перерахування коштів з одного рахунку на інший, що є загальноновизнаним способом здійснення

спьості закриття кримінальну справу за звинуваченням Лазаренка за епізодами одержання ним від подружжя Тимошенків хабарів... за відсутності складу злочину.

Генпрокурор Медведько особисто письмово повідомив захисника Лазаренка — Долгополову М. П. — про закриття справи і направив їй копію постанови, скріплену гербовою печаткою ГПУ. Верховну Раду, яка дала згоду на притягнення Лазаренка до кримінальної відповідальності та його арешт, Медведько про це не повідомив.

Аналіз зазначеної постанови засвідчує, що вона також закрито необґрунтовано і незаконно, а з юридичної точки зору не менш абсурдна, ніж постанови «Безуглого—Піскуна». Більше того, в постанові фальсифіковано фактичні обставини справи.

Лист Медведька Долгополовій і постанови «Безуглого—Піскуна» були використані Лазаренком та його адвокатами в американському судовому процесі щодо конфіскації 280 млн. доларів як доказ того, що Україна нібито не претендує на отримання всієї суми коштів Лазаренка, на які судом США

«Якщо конфіскація коштів Лазаренка відбудеться, то вони підуть в американську казну. Хоча моя позиція була і залишається: повернути гроші Лазаренка в Україну».

відмовилась давати в Києві свідчення агентам ФБР і не приїхала в американський суд для свідчень, побоюючись, що може бути арештована як «спільниця Лазаренка».

Американський суд узагалі не давав правової оцінки діяльності «ЄЕСУ», не висував і не знімав обвинувачень із Тимошенко. За матеріалами слідства ФБР і прокуратури США, вона проходить як «спільниця Лазаренка». Але ФБР продовжує розслідувати спільні махінації Лазаренка і Тимошенко. У центрі уваги слідчих тепер саме діяльність корпорації «ЄЕСУ» та офшорних компаній Тимошенко.

Агент ФБР Брайан Ерл після засудження Лазаренка зруйнував давній міф команди Тимо-

тально підтвержені. Згідно з обвинувальним актом прокуратури США, який Марта Берш надала суду, значиться, що «з 1994 по 1999 рік Лазаренко перерахував незаконно отримані 114 млн. доларів на банківські та брокерські рахунки США, а також відмив близько 20 млн. доларів через інші банківські рахунки».

У 2005 році Департамент юстиції США подав до суду Федерального округу Колумбії цивільний майновий позов про конфіскацію майна і коштів Лазаренка. У позові зазначені суми коштів, отриманих Лазаренком від комерційних структур подружжя Тимошків, які підтверджують матеріали слідства ФБР і прокуратури США, на підставі яких суд при-

кою стороною про процедуру і строки подання таких претензій. Тоді прокуратура України не подала необхідні документи про свої вимоги до арештованих коштів Лазаренка, які по суті є викраденими і належать українському народу.

Департамент юстиції США тоді попереджав: «... усі зацікавлені особи повинні подати претензію і відповідь на позов, бо невиконання цієї вимоги призведе до прийняття судового рішення на користь позивача через неподання документів, а також до відчуження майна, що є суб'єктом позову, та його конфіскації на користь США».

Юрист центру протидії корупції Олена Щербан зазначає, що наразі жодної копійки з арештованих коштів Лазарен-

терства юстиції України необхідно уважно вивчити законодавство США та Договір між Україною і США «Про взаємну правову допомогу по кримінальних справах та розпочати переговори з Департаментом юстиції США щодо повернення арештованих коштів Лазаренка».

У статті 17 Договору «Допомога в проведенні заходів по конфіскації» передбачено: «Договірною Держава, на збереженні якої знаходяться доходи, або знаряддя злочинів, розпоряджається ними відповідно до її законодавства».

Кодекс законів США дає право генпрокурору США здійснювати передачу доходів від відмивання грошей, які конфісковані, іноземній державі, яка бере участь у діях, що призвели до арешту і конфіскації майна.

Активна співпраця української сторони в американському судовому процесі з приводу конфіскації активів Лазаренка створить умови для прийняття американським судом рішення про конфіскацію активів Лазаренка і для прийняття в подальшому відповідними державними органами США рішення про передачу конфіскованих активів Лазаренка уряду України, що відповідає вимогам американського законодавства і практиці його застосування і про що вже неодноразово заявляли представники Департаменту юстиції США.

Американський юрист Джин Берд вважає, що уряд України ще має можливість претендувати на конфісковані кошти Лазаренка: «Існують прецеденти, коли ті кошти, які США конфіскували в іноземних громадян, визнаних винними в порушенні американських законів, були використані для фінансування проектів у цих країнах».

26 вересня 2016 року я звернувся до Президента, Прем'єр-міністра, керівників ГПУ, Мін'юсту та НАБУ з черговим зверненням вжити невідкладних заходів для повернення в Україну коштів, арештованих на акордонних рахунках Лазаренка та притягнути до відповідальності посадовців, які не вжили за всі ці 16 років належних заходів, чим створили

реальну загрозу неповернення коштів до держбюджету.

Не виключаю, що звернення може бути використане владою у політичних цілях проти Ю. Тимошенко — лідера опозиційної партії «Батьківщина» або для зведення з нею особистих рахунків її опонентами.

Я нічого особистого проти Тимошенко і Лазаренка не маю і не маю. Мета звернення — дати судову оцінку таким діям, як: 1) перерахування Ю. Тимошенко і О. Тимошенко 86 млн. 88 тис. доларів Лазаренку, які Генпрокуратура вважала хабарем, а зі зміною Президента і призначенням Ю. Тимошенко Прем'єр-міністром, визнала як «розрахунки юридичних осіб між собою»;

2) перерахування Тимошенко 1 млрд. доларів на рахунки своїх офшорних компаній, а частку з них — на особистий картковий рахунок, замість здійснення розрахунків за отриманий російський природний газ;

3) інші дії Тимошенко, які ГПУ раніше вважала злочином та вжити заходів для розшуку цих коштів і повернення їх в Україну.

Справа повинна бути розглянута в суді, який і дасть відповідь на питання: чи є зазначені дії Ю. Тимошенко злочинними і чи винна вона в їх вчиненні.

Зазначу, що з моменту вчинення Ю. Тимошенко перерахованих діянь минуло 20 років і, згідно зі ст. 80 КК України, закінчився строк давності притягнення до кримінальної відповідальності і відбування покарання, у випадку винесення обвинувального вироку.

Кінцева правова оцінка зазначеним діям Тимошенко і Лазаренка повинна бути поставлена Українським судом, щоб зняти будь-які спекуляції та інсинуації навколо цієї справи. Якщо цього не відбудеться, це буде свідчити про те, що нинішні керівники країни і правоохоронних органів, які прийшли до влади завдяки подвигу Героїв Небесної сотні, нічим не відрізняються від влади «дніпропетровської сім'ї» Кучми — Лазаренко — Тимошенко та «донецької сім'ї» Януковича. ■

НЕ ПОВЕРНУТО

шенко про те, що американський суд визнав її невинною в епізодах щодо перерахування Лазаренку мільйонів доларів. Окрім того, пан Ерл заявив, що, коли він був у Києві, Тимошенко декілька разів погоджувалась дати свідчення у справі Лазаренка, але потім відмовилась. Одного разу, після Памаранчової революції, вона погодилась свідчити, з радістю говорила про корупцію інших посадовців в Україні, але не про свій бізнес і не про співпрацю з Лазаренком.

Отже, якби Тимошенко приїхала в США, то був би виданий ордер на її допит як свідка і вона змушена була б затриматись і свідчити у суді. У випадку відмови її б доставили до суду примусово і могли б навіть арештувати. Тимошенко хотіла приїхати в Америку, але дізнавшись, що її зобов'язують прийти на допит до суду, відмовилась від поїздки у США.

Її чоловік також відмовився давати свідчення і не був допитаний агентами ФБР ні в Києві, ні в американському суді. Суддя Маркін Дженкінс не виносив судові рішення про те, що Тимошенко не винна у кримінальній діяльності Лазаренка, тому що у справі немає свідчень її та її чоловіка, щоб судити Лазаренка за вимагання і перерахування йому коштів. Брайан Ерл повідомив, що в документах суду встановлено, що Тимошенко платила Лазаренку десятки мільйонів доларів, щоб процівтати її бізнес.

Прокурор Марта Берш зазначила, що «американська сторона робила декілька офіційних запитів у Росію про надання офіційної інформації щодо фінансово-комерційної діяльності корпорації «ЄЕСУ» з «Газпромом». Проте Росія відмовилась співпрацювати з прокуратурою США.

«Ми пробували допитати Тимошенко, коли були у Києві. Вона прибула на зустріч зі своїм адвокатом і відмовилась давати будь-які свідчення», — каже пані Берш.

Нещодавно, в липні 2016 р., перебуваючи у Києві, Марта Берш заявила на лекції, що Лазаренко отримав через «ЄЕСУ», яку очолювала Ю. Тимошенко, мільйони доларів, які докумен-

саяжних визнав Лазаренка винним у вчиненні злочинів: здирництві, відмиванні грошей, шахрайстві за участю «ЄЕСУ», незаконному отриманні в 1996-1997 роках не менше 162 млн. доларів. У зазначеному позові Тимошенко визнає як «співучасник Лазаренка», яка «отримала багатомільйонні статки за допомогою своїх зв'язків із Лазаренком».

Шанси на частку все ще є

Якщо ГПУ невідкладно не вживе належних заходів реагування і, в першу чергу, не скасує незаконні вищезазначені постанови про закриття кримінальних справ щодо хабарництва Лазаренка і подружжя Тимошків, то Україна може розраховувати на отримання лише 5% з коштів, арештованих на рахунках Лазаренка в американських, швейцарських, литовських, антигуанських, гернсієських та інших банках.

В обвинувальному акті прокуратури США вказано: «Перераховуючи на державних посадах, Лазаренко вимагав та отримував гроші від фізичних та юридичних осіб в обмін на можливість займатися підприємницькою діяльністю в Україні і приховав від народу та уряду України факти отримання цих грошей. Лазаренко відкрив банківські рахунки в банках США, Швейцарії, Польщі, Антигуа та інших країнах, на які перераховував кошти, отримані шляхом корупції та шахрайства, використовав ці рахунки, щоб приховати місце і джерело отримання цих коштів та власника».

За оцінками експертів, у період 1994-1998 рр. Лазаренко створив міжнародну фінансово-комерційну імперію на території майже 40 країн світу зі схемою відмивання грошей у більш як 80 банках. За висновками фахівців, Лазаренко відмив за кордоном не менше 2 млрд. доларів.

Ще у 2006 році Україна юридично втратила можливість звернутись з особистими претензіями на активи Лазаренка в Федеральний суд Федерального округу Колумбії, хоча українська прокуратура була своєчасно повідомлена американсь-

ка в Україну не повернуто, тому що держава нічого для цього не зробила. На даний час їх повернення залежить винятково від уряду США.

Виникає запитання: чи є у влади України шанс отримати хоча б частку арештованих коштів Лазаренка? Шанс незначний, але є! І як не дивно, досить простий і фінансово не затратний для України.

Що для цього потрібно зробити?

Вважаю, що Генпрокурор Ю. Луценко має невідкладно скасувати незаконну постанову від 21 січня 2005 р. про закриття кримінальної справи № 49-800 щодо подружжя Тимошків і незаконну постанову про закриття кримінальної справи від 12 березня 2008 р. в частині обвинувачення Лазаренка в отриманні хабарів.

Справу варто направити до суду для розгляду по суті і прийняття остаточного судового рішення: чи є перерахування подружжям Тимошенко зазначених коштів Лазаренку даваним хабаром і чи винні вони у даваним хабарі.

Наголошую, що обвинувальний вирок щодо Лазаренка в Україні не винесений, оскільки його справа у суді не розглядалася. Тому конфіскація активів Лазаренка в Україні неможлива. Це також означає, що уряд України не може звернутись до тих же США, Антигуа, Барбуда та інших країн, де арештовані кошти і майно Лазаренка з вимогою конфіскації активів Лазаренка, з посиланням на рішення українського суду про проведення конфіскації.

Тому ГПУ повинна розглянути питання про можливість заочного засудження Лазаренка, адже в Україні він перебуває у міжнародному розшуку, обвинувачується в розкраданні державного майна в особливо великих розмірах. Можливість заочного засудження, згідно з КПК України, продовжена до 15 квітня 2017 р. Обвинувальний вирок щодо Лазаренка матиме велику вагу в забезпеченні конфіскації арештованих за кордоном активів Лазаренка і повернення їх в Україну.

Керівництву ГПУ і Мініс-

ПРОІГНОРОВАНИ ДОКАЗИ

«Лазаренко не повернеться»

Нинішній мер міста Дніпро, колишній юрист, журналіст, нардеп Борис Філатов ще в листопаді 2009 року стверджував в інтерв'ю агенції УНІАН, що «навіть якщо Лазаренка випустять, до України він не повернеться», або «Лазаренко просить депортувати його куди завгодно, тільки не в Україну».

Тексти цих інтерв'ю мною були направлені до Генпрокуратури разом із депутатськими зверненнями. Адаже Філатов, на основі матеріалів електронної переписки Лазаренка із США (в тому числі з в'язниці) зі своїми довірцями в Україні, яка велася багато років, доказово і професійно розповідає, як Лазаренко створив організовану мережу (систему), за допомогою якої впливає на працівників ГПУ, суддів, у тому числі й Верховного Суду України (зокрема, завдяки хабарам) для своєї реабілітації і закриття порушених проти нього кримінальних справ. Для цього були задіяні окремі політики.

В електронній переписці Лазаренка йдеться про те, як потрібно зберігати в сейфах банків гроші, призначені для хабарів, і якими частинами видавати посадовцям, які виконують замовлення Лазаренка. Його ж довірцелі в Україні інформують, що зроблено та які виникають проблеми. За змістом переписки відчувається залізна дисципліна, обов'язкова звітність про зроблену роботу, які суми коштів витрачені на її виконання тощо. Філатов професійно виконав роботу слідчих, яким залишалось лише процесуально закріпити як докази фактичні дані, зібрані ним.

Проте генпрокурори Медведько і Пшонка роками не реагували належним чином на викладені Філатовим факти. Прокуратура не дала правової оцінки діям осіб, згаданих Філатовим, незважаючи на те, що у неодноразових депутатських зверненнях і запитах вимагав долучити це інтерв'ю до матеріалів справи, провести об'єктивну його перевірку, а винних посадовців притягнути до відповідальності.

Також незрозуміло, чому цієї перевірки не здійснили і керівники ГПУ Махніцький, Ярема, Шокін уже після Революції гідності та не вжили заходів для повернення в Україну арештованих коштів Лазаренка. За таких обставин у їхніх діях вбачаються ознаки службових злочинів.

Хілларі Клінтон
кандидат у президенти США
від Демократичної партії

«Дональд досягнув великих успіхів у своєму житті, отримавши мільйони стартового капіталу від свого батька, він дійсно вірить, що чим більше ми будемо допомагати багатим, тим краще буде для всіх нас. У мене інший досвід. Чим більше ми зробимо для середнього класу, тим більше ми будемо зростати як країна».

ПЕРЕГОНИ

Клінтон і Трамп: перший раунд

Кандидати в президенти США вперше зустрілися на теледебатах. Наразі невелика перевага за Клінтон

Ігор ВІТОВИЧ

Увечері понеділка (о четвертій ранку вівторка за київським часом) двоє головних претендентів на президентське крісло США Хілларі Клінтон та Дональд Трамп зустрілися у першому турі теледебатів. Перша така зустріч між претендентами відбувалася у приватному Університеті Хофстра у передмісті Нью-Йорка і тривала півтори години. Теледебати транслювали вісім провідних телеканалів США та сотні телеканалів різних країн по всьому світу. Вважають, що лише у США аудиторія цього політичного шоу становила до 100 мільйонів осіб. Загалом перед виборами 8 листопада заплановано три тури таких теледебатів (наступні відбудуться 9 жовтня).

Згадати все!

Під час учораших дебатів обговорювався широкий спектр тем — від расової упередженості поліцейських та змін у податковій системі до кібератак на американські установи, війни з ісламськими екстремістами, створення нових робочих місць для американців, проблеми

Експерти зазначають, що Трамп на дебатах підбріхував, а Клінтон виглядала впевненіше.

емігрантів, особистих якостей кандидатів та їх ставлення до расових меншин і жінок. Обидва учасники дебатів не утрималися від спокуси та нагоди згадати промахи та скандальні епізоди з біографії суперника. Так, Хілларі Клінтон звинуватила Дональда Трампа у тому, що він так і не оприлюднив свої податкові декларації. На що Трамп відповів: він обов'язково зробить це після того, як Клінтон викладе до публічного відома свою електронну кореспонден-

цію тих часів, коли вона очолювала Держдепартамент США.

Про міжнародну політику майже не йшлося, бо це буде темою чергових дебатів. Але зовсім обійти її не вдалося. «Дональд дуже добре відгукується про Володимира Путіна. Я була в шоці, коли Дональд публічно закликав Путіна викрадати інформацію про громадян США», — зауважила Клінтон. Йшлося про адресований Росії заклик Трампа допомогти в пошуках 30 тисяч листів, які

вона видалила після скандалу. Будучи держсекретарем США, пані Клінтон із порушенням вимог вела службове листування з особистого облікового запису електронної пошти. Трамп натомість дорікнув Клінтон у тому, що під керівництвом президента-демократа Барака Обами Сполучені Штати програють інформаційну війну в інтернеті з екстремістами.

Стосовно найгостріших особистих випадів, то Клінтон зазначила: «Його (Трампа) безвідповідальне ставлення до ядерної зброї викликає глибоке занепокоєння. Чоловік, який може втратити здоровий глузд через публікацію у «Твіттері», має тримати свої пальці якомога далі від ядерної кнопки». У відповідь Трамп заявив, що Клінтон узагалі не здатна бути президентом: «Вона не виглядає як президент, і їй бракує наснаги, і надалі так вважаю. Їй бракує енергії, щоб бути президентом цієї країни».

Боротьба за відсотки

Оглядачі зробили висновок, що Хілларі Клінтон виглядала впевненіше за Дональда Трампа на перших дебатах. Їй вдалося обернути на свою користь закиди опонента щодо відсутності витримки, тоді як кандидат від республіканців не зміг повною мірою скористатися, наприклад, скандалом з електронними листами пані Клінтон, який виринув у дебатах лише ненадо-

вго. Як зазначили американські журналісти, які протягом усіх 90 хвилин дебатів перевіряли факти, згадані кандидатами, частіше грішив проти правди республіканець-мільярдер. Подекуди Дональд Трамп просто ухилявся від відповідей на неприємні запитання і переводив розмову на інші теми, як у випадку з його особистими податками.

За опитуванням, проведеним телеканалом Сі-Ен-Ен серед своїх глядачів, перемогу у цьому телевізійному протистоянні з великим відривом здобула Хілларі Клінтон. Інші експрес-опитування після першого туру також говорять про перемогу Клінтон, хоча не таку вже й значну.

Дебати можуть схилити чашу терезів на користь одного з кандидатів: за останніми опитуваннями, розрив між Клінтон та Трампом скорочується і становить лише 2-4 відсотки на користь кандидатки від демократів. Бізнесова агенція «Блумберг» провела експрес-опитування буквально перед початком дебатів, і воно показало, що рівень підтримки кандидатів однаковий — по 46%. Найважливіше, що всі опитування громадської думки свідчать, що значна частина американців узагалі не довіряє жодному з двох претендентів. Приблизно 50% опитаних заявляють, що зроблять свій остаточний вибір стосовно одного з двох претендентів на підставі трьох турів теледебатів. Звідси і такий велетенський інтерес до них у США та світі. ■

ДО ПРИМИРЕННЯ

Порадимось про минуле

Темою першого засідання новоствореної Ради історичної дипломатії стали польсько-українські взаємини

Олег БОРОВСЬКИЙ

Українсько-польські відносини останнім часом погіршуються з огляду на часом різне бачення спільної історії. Особливо подразливим чинником стало визнання Сеймом геноцидом польського народу трагічної події на Волині часів Другої світової війни. Для поглиблення взаєморозуміння та гасіння пристрастей у міністерстві закордонних справ Польщі створено і представлено Раду історичної дипломатії, повідомляє сайт Польського радіо. Її завдання — пропагувати історію Польщі серед закордонної аудиторії. Роботою керує заступник міністра закордонних справ Ян Дзедзічак, який переконалий, що Польща віддавна повинна чітко реалізовувати історичну політику. «У польському випадку важливо, аби ми просто боролися за правдиву інформацію, про правдиве озвучення різних подій», — сказав міністр Дзедзічак.

Темою першого засідання Ради історичної дипломатії стали польсько-українські взаємини. Її секретар, професор Кшиштоф Стжалка наголосив, що така тема актуальна, бо цьо-

го року і в Польщі відзначається річниця відродження Української державності. «Цього року ми відзначаємо 25-річчя відродження Української держави, 25-ліття встановлення дипломатичних відносин між Польщею і незалежною Україною. Я хочу наголосити, що це саме Польща першою визнала незалежність України. Але ми також маємо складнощі історичного діалогу, які стосуються різних царин нашої сучасної історії, історії ХХ століття», — каже Кшиштоф Стжалка.

У першому засіданні Ради історичної дипломатії взяли участь голова Інституту національної пам'яті Ярослав Шарек, директор Музею Історії Польщі Роберт Костро, директор Музею Варшавського повстання Ян Олдаковський, голова Історичного товариства Кшиштоф Мікольський, голова Фонду Редута доброго імені Мацей Сьвірський, голова «Фонду центру Карта» Збігнев Ілуза та інші.

Рада історичної дипломатії планує створити нагороду міністра закордонних справ для найкращих робіт як польською, так і іншими мовами, що стосуються польської історії. ■

КОРДОНИ

Ще один крок до Шенгену

Комітет Європейського парламенту підтримав надання Україні безвізового режиму

Ігор ВІТОВИЧ

Комітет Європейського парламенту з питань громадянських свобод, юстиції та внутрішніх справ підтримав у понеділок, 26 вересня, під час засідання у Брюсселі доповідь щодо надання Україні безвізового режиму, повідомляє «Німецька хвиля». «За» проголосували 38 депутатів, «проти» — чотири, один член комітету утримався.

Голосування за доповідь з українського питання, авторкою якої є болгарська євродепутатка Марія Габріел (фракція Європейської народної партії) відбулося без попереднього обговорення. При цьому практично всі запропоновані поправки до доповіді про внесення України до списку третій держав, громадянам яких скасовуються візові вимоги для короткострокових подорожей країнами Євросоюзу, були відкинута. Авторкою антиукраїнської поправки була німецька євродепутатка, представниця євроскептиків Беатрікс фон Шторх.

«Скасування візових зобов'язань для тих українських громадян, які мають біометричні паспорти, є конкретним досягненням у нашому партнерстві, результатом наших спільних прагнень до миру, стабільності та безпеки», — заявила після голосування Габріел у

своєму відеозверненні. За її словами, Європарламент чітко демонструє: якщо країна виконала усі необхідні критерії, то безвізовий режим із ЄС їй буде надано. Тепер Європарламент чекає, коли Європейська Рада сформує свою «чітку позицію» для того, щоб розпочати інституційні переговори щодо візової лібералізації з Україною якомога швидше, повідомила доповідачка. В ЄС також наголосили, що Україна виконала для «безвізу» всі вимоги.

Євродепутат від Польщі, доповідач з питань України у комітеті з закордонних справ ЄП Яцек Саріуш-Вольський у коментарі «Німецькій хвилі» назвав позитивне голосування в комітеті ще одним кроком до імплементації безвізового режиму з Україною, «який повинен бути наданий їй якомога швидше і без будь-яких подальших затримок». Євросоюз має визнати прогрес, якого досягла країна на своєму європейському шляху від часів виступів на Євромайдані два роки тому, переконаний Саріуш-Вольський.

Проте, незважаючи на формальне виконання Києвом усіх вимог Єврокомісії, необхідних для отримання «безвізу», в Європарламенті дотримуються думки, що Брюсселю необхідний спеціальний механізм, який дасть йому «важелі для моніто-

Доповідачка Марія Габріел.

рингу імплементації антикорупційного законодавства та судової реформи» в Україні. «Механізм призупинення дії безвізового режиму, який наразі перебуває на стадії розробки, повинен бути доповнений вимогою продовжувати виконання необхідних стандартів та критеріїв», — наголосив Саріуш-Вольський. Він також зауважив: безвізовий режим повинен бути наданий Україні вже зараз, проте радить Києву не забувати, що паралельно з цим буде представлено і механізм призупинення «безвізу», щойно його положення розроблять.

Після схвалення доповіді щодо візової лібералізації у профільному комітеті Європарламенту тепер мають пройти тристоронні переговори між Європарламентом, Єврокомісією та Європейською Радою. Коли між ними буде сформовано домовленість, тоді резолюцію про візову лібералізацію з Україною буде винесено на голосування депутатів ЄП. ■

Анатолій ОКСИЮК,
старший аналітик МЦПД
(сайт «Апостроф»)

У Росії відбувається стійке падіння рейтингу президента Володимира Путіна через соціально-економічні проблеми, викликані санкціями з боку Заходу. У Кремлі розуміють, що запас міцності системи тане і може дуже швидко закінчитися без іноземних кредитів і торгівлі сировинними ресурсами. Тому путінські стратеги спантеличені пошуком такого рішення, яке, з одного боку, помирило б Росію із Заходом і дало новий поштовх розвитку економіки, а з другого — зберегло б імідж Володимира Путіна, а також його тотальний контроль над Російською Федерацією. Оптимальний варіант — дострокові вибори, кандидатом від влади на яких буде не Путін, а його наступник, який виконає всю брудну роботу: примириться з Заходом і, можливо, піде на деякі поступки щодо «українського питання».

Брудна робота — не для ВВП

У результаті анексії Криму в 2014 році рейтинг президента РФ Володимира Путіна досяг історичного максимуму в 90%. Після кризового 2015 року він почав знижуватися і сьогодні фіксується на рівні 2010 року — близько 80%. Падіння рівня підтримки Путіна, на думку російських соціологів із «Левада центру», посилюватиметься на тлі ускладнення соціально-економічної ситуації в Росії. У зв'язку з цим у РФ існує реальний ризик поновлення кризи легітимності системи влади, який уже спостерігався у 2009—2013 роках. І якщо ситуація не зміниться, то до 2018 року зберегти рівень підтримки в російському суспільстві Путіну навряд чи вдасться.

У зв'язку з цим у вузьких колах російського політикуму обговорюється інформація про те, що Володимир Путін готує в 2017 році проведення дострокових президентських виборів. Цікаво відзначити, що в додатку до листа Мінфіну Росії щодо Державного бюджету РФ на 2017 рік прямо говориться про виділення російському Центровборчкому майже 15 млрд. рублів на проведення виборів президента РФ саме в 2017 році.

Якщо узагальнити наявну інформацію, то є два сценарії проведення дострокових президентських кампаній в Росії.

Перший: використовуючи високі результати підтримки «Єдиної Росії» на виборах у Думу, Путін, не чекаючи падіння рейтингів, особисто піде на вибори з метою проведення системних реформ. У результаті економічного стрибка, описаного, в тому числі, й у недавній статті прем'єра РФ Дмитра Медведєва «Соціально-економічний розвиток Росії: набуття нової динаміки», повинні з'явитися внутрішні ресурси для протистояння із Заходом. Однак зрозуміло, що без перегляду зовнішньої політики у Росії просто не вистачить ресурсів для того, щоб протистояти глобалізованому світу з його сучасними технологіями. Та й хто заважає Путіну проводити реформи в Росії просто зараз, адже для цього є всі ресурси і повноваження?

Тому вірогіднішим є все ж другий сценарій розвитку ситуації, про який поки що більшість російських експертів і аналітиків ліберального, і тим

ТАКІ СУСІДИ

Путін готується піти: сценарії розвитку подій для України і Росії

Навіщо Кремлю дострокові вибори президента і які завдання будуть поставлені наступнику Путіна

У Кремлі розглядають варіант примирення із Заходом шляхом проведення непопулярних реформ і готують нову кандидатуру президента, щоб забезпечити Путіну «план евакуації» від народного гніву.

Фото: ЕРА/УРГ.

паче «пропутінського», спрямування воліють мовчати.

Згідно з цим сценарієм, за допомогою дострокових президентських виборів у 2017 році Кремль спробує примиритися із Заходом. Аргументація необхідності проведення дострокових виборів у цьому випадку може бути різною. Як варіант вони можуть бути оголошені у зв'язку з погіршенням стану здоров'я Путіна. Цікаво, що час від часу в ЗМІ дозвано проскакує інформація про те, що у Путіна нібито є проблеми зі спиною, говорять навіть про те, що у президента РФ виявлено онкозахворювання. Головним питанням залишається те, хто буде наступником Путіна, тією людиною, яка формально стане на чолі Росії. Деякі вказують на Медведєва, але обізнані люди твердять, що Дмитро Анатолійович усе ж залишиться у прем'єрському кріслі. Справа в тому, що мінія Путіна на Медведєва ризикувано — Захід просто не зрозуміє цього вдруге і може не погодитися на запропонований Кремлем пакет з нормалізації відносин.

Заради чого це все затівається? Перед новим президентом буде поставлено завдання вирішити низку надзвичайно важливих питань, як внутрішніх, так і міжнародних, які Путін на чолі РФ або не в змозі виконати, або їх виконання буде пов'язане для нього з величезними репутаційними втратами. Всю цю брудну роботу повинен буде зробити не Путін, а зовсім інша, чиста в очах Заходу, людина, можливо, хтось із «молодих, але зрілих» міністрів. При цьому нинішній господар Кремля демонстративно відійде від публічної політики, продовжуючи, втім, керувати країною з тіньового кабінету, щоб через п'ять років знову повернутися.

Гарант як «цап-відбувайло»?

У глобальному плані новий президент повинен буде вивести Росію на рівень 2009—2010 років. Для цього йому потрібно буде забезпечити зростання економіки, а це значить — провести жорсткі реформи (в тому числі підняти пенсійний вік і податки, підвищити тарифи і так далі), урізати витрати бюджету, а також піти на інші непопулярні кроки. Крім того, перед новим формальним главою Кремля стоятиме завдання мінімізувати санкційний тиск і відкрити вікно для іноземного капіталу. А це означає піти на серйозні поступки Заходу щодо низки питань з зовнішньої політики, включаючи «українське питання».

У разі проведення системних внутрішніх реформ та нормалізації відносин із Заходом російську економіку можна оздоровити протягом декількох років. При цьому, звичайно, можливий певний опір росіян, однак будь-які протести придушуватимуть ФСБ, лояльні силові органи та Національна гвардія.

Набагато складніше йтимуть справи в міжнародній політиці, де накопичилося багато проблемних питань.

По-перше, санкції, спричинені анексією Криму і війною на Донбасі, що б там не говорила путінська пропаганда, значно підкосили економіку Росії і призвели до остаточного відходу України із зони впливу РФ. По-друге, сирійська авантюра не сприяла відновленню міжнародного авторитету Москви, а навпаки, створила жорсткий клімат із Вашингтоном. Крім «української оскомини», у Кремля є й інші проблеми — на Кавказі, в Придністров'ї, на Курилах. У будь-який момент може сколихнутися Центральна Азія, котра гостро відчуває кризу легітимності авторитар-

них режимів і загрозу з боку Ісламської держави. Новому президенту, читай — призначеному «цапу-відбувайлу», потрібно буде шукати точки дотику і торгуватися з Заходом по «меню», складеному і затвердженому особисто Путіним.

Відкупитися не вийде

Для нас, звичайно, найбільш важливий «український пункт», а точніше — розуміння того, як його спробує представити російське керівництво. Звичайно, існують кілька варіантів розвитку ситуації, які вже зараз обговорюються в російських колах, а рано чи пізно стануть предметом для переговорів на вищому рівні.

Питання Донбасу в Кремлі мають намір закрити за допомогою Мінських угод до середини 2017 року. «План-максимум»

для Росії — це переформатування України в нейтральну, позаблокову федеративну державу в посткримських кордонах. На думку російського керівництва, цьому може допомогти тиск Заходу, а також можлива реставрація влади прагматичних партій, орієнтованих на співпрацю з РФ. Дана опція в цілому не підходить колективному Заходу, зокрема США, однак у багатьох європейських колах націлені на відновлення торговельних відносин з РФ за рахунок здачі українських інтересів. Водночас, якщо «план-максимум» не вдасться, Кремлю, можливо, доведеться піти по Донбасу на більш серйозні поступки.

Другий пункт — це врегулювання питання щодо статусу Криму. Кремль наполягає, що питання з Кримом закрито, проте в Росії все ж прекрасно розуміють, що тема анексії півострова отруюватиме процес нормалізації стосунків із Заходом. Адже навіть у разі виконання Мінських угод «кримський компонент» санкцій ніхто знімати не буде, як мінімум — у Вашингтоні. Тут російська сторона може запропонувати Києву спільне економічне освоєння Криму і навіть подвійний суверенітет над півостровом, використовуючи «прецедент Гонконгу», адже для Кремля важливий винятково доступ до військової бази в Севастополі. Росіяни також намагатимуться схилити Захід до проведення повторного референдуму в Криму під наглядом міжнародних спостерігачів або ж спробують варіант зі сплатою «фінансової компенсації» за півострів. Але Київ на ці варіанти явно не погодиться, поки в Україні буде існувати нинішня архітектура влади.

Третій пункт переговорного меню є більш глобальним і стосується геополітичного устрою Європи, де активно просувається концепція побудови великої Європи від Дубліна до Владивостока. Як би там не було, але складається розуміння того, що Росія вже практично дозріла до ведення переговорів та торгів з «українського питання». Яким буде цей торг та пропозиції від РФ — залежатиме від декількох факторів. У числі головних вказуються не тільки позиції США і ЄС, а й те, яка конфігурація влади буде в Україні у найближчі 5 років. Ясно одне: російському новому-старому керівництву потрібно докласти дуже багато зусиль для вирішення своїх проблем. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Російський дрон над польським урядом

Польські спецслужби затримали громадянина Росії, який керував безпілотним літальним апаратом, що літав над Бельведерським палацом (резиденцією президента) та канцелярією прем'єр-міністра Польщі. Як сказав речник столичної поліції Маріуш Мрозек, можливо, власнику безпілотника інкримінують звинувачення в порушенні повітряного права: «Сам апарат, так званий дрон, вилучено. Розслідування, яке зараз триває, стосується порушення польського законодавства. 212 стаття чітко наголошує, що той, хто застосує літальні апарати, а також і безпілотники в забороненій зоні, може нести карну відповідальність — до 5 років позбавлення волі».

Загроза цивільній авіації

Ісландія звинуватила Росію у створенні перешкод, які є загрозою для цивільної авіації цієї країни. Інші країни Північної Європи також звинувачують російську військово-авіацію у вчиненні подібних провокацій. Ісландське МЗС повідомило, що минулого четверга три російські бомбардувальники типу Ту-160 здійснювали небезпечні провокативні маневри на відстані від 1800 до 2700 метрів від пасажирського літака, який виконував рейс «Рейк'явік—Стокгольм». Дії російських пілотів загрожували пасажирському лайнеру та людям на його борту. Речник російського посольства у Рейк'явіку Олексій Кадіський заявив у відповідь, що ісландці перебільшують небезпеку.

Обережніше з ядерною кнопкою

Глава Пентагону Ештон Картер заявив на зустрічі з військовослужбовцями у штаті Північна Дакота, що Росія не дотримується принципів збереження ядерної стабільності у світі, і вважає, що Росія і Північна Корея становлять ядерну загрозу для Сполучених Штатів. За його словами, США та союзники по НАТО працюють над тим, щоб утримати Росію від думки використати ядерну зброю у конфлікті з Північноатлантичним альянсом.

ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Перетворимо шахти на креатив

Як привабити до нас європейських та українських мандрівників?

Світлана ЧЕРНЕЦЬКА, Віталій ГОРОБЕЦЬ

Українці через складну економічну ситуацію все частіше відмовляються від відпочинку за кордоном або обирають бюджетні варіанти відпусток усередині країни. Відтак є сенс розвивати вітчизняну туристичну галузь, аби забезпечити якісний відпочинок і внутрішнім, і іноземним туристам.

З іншого боку, туризм — це прибуток. Для однієї сторони — витрати на спорядження, харчування, проживання, сувеніри, супутні тематичні розваги тощо. Для іншої — прибутки від усіх вищевказаних аспектів.

Туристи часто вибагливі.

Як розвивають туризм європейці

У 2014 році туристи, що побували в країнах ЄС, залишили там близько 392 млрд. євро, тобто згенерували майже 3% внутрішнього валового продукту ЄС, що склав близько 13,95 трлн. у тому році. За сумами надходжень від туризму лідерство впевнено отримала Німеччина, де осіло майже 112 млрд., наступною за прибутковістю стала Франція з майже 80 млрд. Трійку лідерів замикає Іспанія з 24,4 млрд.

Тож створити у своїй країні об'єкти, які приваблюватимуть туристів, забезпечуватимуть якісний і цікавий відпочинок за адекватну ціну, — важлива справа для кожної країни.

Європейці це добре усвідомлюють, тому й є немало програм ЄС, які підтримують якісні проекти розвитку туристичної інфраструктури та створення туристичних «родзинок». Європейська комісія має щонайменше 11 великих програм і різних фондів, через які надходить фінансова допомога туристичній галузі ЄС, що розглядається як стратегічно важлива і є третім за величиною сектором економіки. За допомогою цих програм фінансування отримали сотні проектів у ЄС.

Які проекти підтримує ЄС

Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF) надав 500 тис. євро на реставрацію Бастіонів Сенгле на Мальті, а також 125 тис. євро (25% від вартості проекту) на допомогу в розвитку стагуючого туристичного регіону (Oberpinzgau) в Австрії. Тут місцевий університет дослідив цілющі функції найвищого водоспаду в Європі, розташованого в цьому регіоні, і на основі досліджень влада почала розробляти нові туристичні продукти, пов'язані з ним.

Дуже актуальним для України проектом є перетворення старої вугільної шахти на простір креативної економіки C-Mine у бельгійському місті Генк. Тут створили можливість для розвитку підприємств ігрової індустрії, культурний центр, туристично привабливі об'єкти (подорож у великій вентиляційній шахті), а також місце для «Академії медіа та дизайну» і Лабораторію з дизайнерських інновацій для малих та середніх підприємств, що функціонують у цій галузі. ЄС профінансувала 57% цього проекту, що реалізувався у 2011 році.

Ще одна слабкість надто урбанізованих туристів — скуштувати натуральну їжу та спробувати щось зробити власними руками. Ці тенденції теж прослідковуються у пріоритетах фінпідтримки від Євросоюзу. Профінансованим на 50% (52 тис.) проектом із розвитку сільських місцевостей стали курси з приготування страв, для яких використовують лише місцеві продукти, у регіоні Веркор у Франції. А в гірському регіоні Болгарії, провінції Ловеч, ремісник Христо Христов, що спеціалізується на виготовленні предметів зі шкіри і сидел, вирішив збудувати гостьовий будинок для чотирьох гостей і відновити свою майстерню. Після реалізації задуманого гості могли б подивитись і спробувати власноруч виготовити ті чи інші вироби, покататись верхи або прогуляти гірськими вершинами. Ідея отримала 30% фінансування у сумі 15 тис. євро у 2013-14 рр.

Де в Європі наймиліше

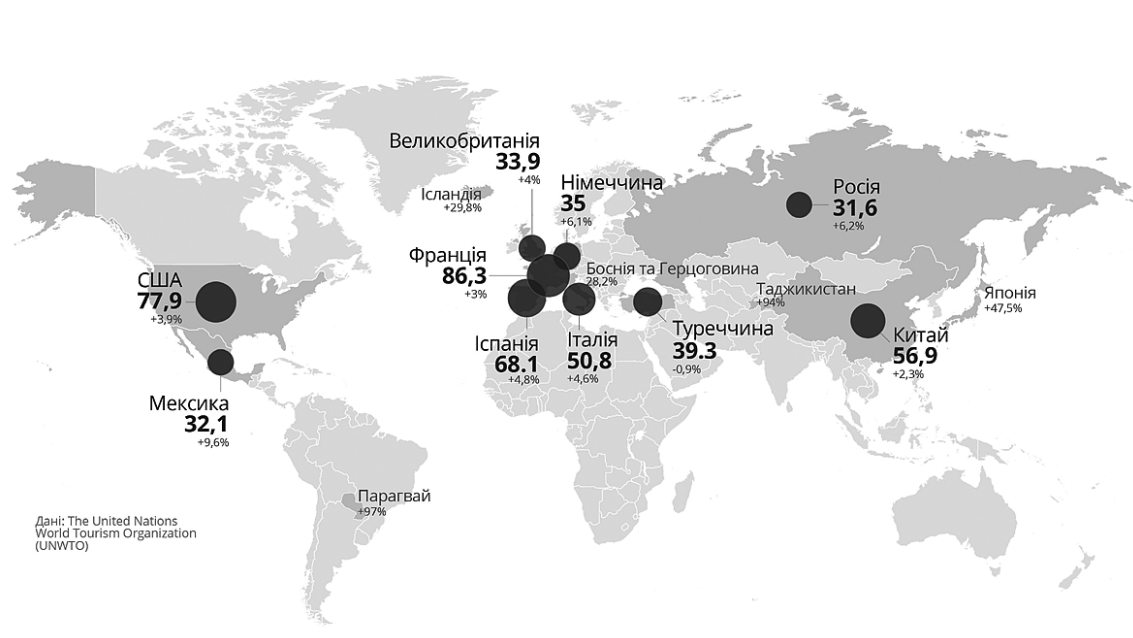
Загальні тенденції у світі туризму зараз такі: загалом туристів у Європі меншає, і вони надають перевагу саме міському відпочинку. Про це йдеться у звіті компанії Маркетинг євро-

УКРАЇНА ТУРИСТИЧНА

Українці дуже мало їздять відпочивати за кордон. Це дає потенціал для створення якісної туристичної інфраструктури в нашій країні. Вона привабить і іноземного туриста

Найпривабливіші для туризму країни, млн туристів у 2015 році

● Найбільший показник приросту кількості туристів, 2015

Країни, куди їдуть.

пейських міст, опублікованому в березні цього року. Лідерами за приваблістю у Європі стали Лондон, Париж та Рим. Рівень популярності вимірювався кількістю «ліжко-ночей» (ЛН) проведених туристами у містах. Лондон та Париж розділяють на двох 100 млн. ЛН. Париж втратив 2,1% (це десятки тисяч туристів) у 2015 році через теракти. Берлін розділяє з Римом третю сходинку, перейшовши позначку 30 млн. ЛН, а Мадрид обігнав Барселону в популярності, набравши за рік 8,7%.

Якщо говорити про найпривабливіші для туризму країни, то Франція з її столицею (що приймає більш як 30 млн. туристів щорічно) займає перше місце з загальною кількістю туристів більш ніж 86 млн. за рік! Наступні — США (77,9 млн.), Іспанія (68,1 млн.), Китай (56,9 млн.) та Італія (50,8). У Франції є все для привабливості. І красива столиця, і різноманітні ландшафти від пляжів до гірських вершин, і чудова кухня. Сюди слід додати велику кількість історичних пам'яток, природних цікавинок, розвинене мистецтво та культуру.

Цікаво, що світові туристи, схоже, «втомилися» відвідувати традиційно туристичну частину Європи. Тому й кількість туристів у Європі щороку зменшується, а різкий і несподіваний приріст їх кількості демонструють «екзотичні» Парагвай (+97%), Таджикистан (+94%) та Японія (+47%), і маленька, але дуже трендова останнім часом Ісландія (+29%).

Де відпочивають українці

А що ж із туризмом діється в Україні? Відпочивальні настрої українців не надто оптимістичні. Падіння гривні, зростання цін на енергоресурси, складна економічна ситуація не сприяють тривалому та частому відпочинку.

Крім того, відпочинок дорожчає і стає менш доступним для більшості українців.

Та частка українців, яка все ж змогла дозволити собі відпочинок за кордоном, обрала країни, де це більш-менш бюджетно. Трьома найпривабливішими закордонними локаціями для українців у 2015 році за кількістю туристів, за даними Укрстату, стали Туреччина (36 271 туристів), Єгипет (22 365) та Білорусь (20 631). Білорусь, до слова, не є кінцевою метою туристичної мандрівки, а країною, звідки зручно здійснити трансфер лоукостами на прибалтійській та деякі інші напрямки. Загалом майже 207 тисяч громадян України відвідали інші країни з метою туризму в минулому році.

Найсвіжіше ж опитування — просто перед початком відпочинкового сезону, у травні 2016 року, демонструє невеселі тенденції. За даними Київського міжнародного інституту, 63% українців відпочивати влітку не планували. Це на 5% менше, ніж минулого року. А 25% опитаних взагалі не мали можливості виїхати на відпочинок.

Найпопулярнішим напрямком відпочинку, за даними опитування, є Карпати (8%) та замиські будинки і дачі (9% опитаних). Планували провідати родичів у селах 5% відповідачів. До окупованого Криму, як і минулого року, прагнули потрапити менш як 1% з опитаних, а 12% ще не визначились із місцем проведення відпустки станом на травень. І всього 2% опитаних щасливчиків мали намір відпочити за кордоном.

Саморозвиток

І хоча туристична галузь живе своїм життям, розвивається вона в Україні аж ніяк не завдяки державі, а лише за рахунок меценатів, спонсорів та під-

приємців зі свіжими ідеями та активною життєвою позицією. За даними Мінекономрозвитку, у 2016 році на розвиток туризму коштів не виділили. Щодо 2017 року, то «наразі здійснюються заходи щодо вирішення питання фінансування туризму на цей період». Мінекономрозвитку відзначає, що в рамках урядової програми «Ukraine.Open for U» у грудні 2015 року був презентований промо-ролик України в аспекті її туристичної привабливості за 832 тисячі гривень, який розповсюдили серед вітчизняних авіакомпаній, закордонних дипломатичних установ України та в соцмережах.

А все ж карпатські і приморські території активно розбудовуються та розвиваються, процвітає зелений туризм, з'являються нові готелі, курорти, креативні простори. Туристичні послуги екстремального або просто активного відпочинку стають усе популярнішими — рафтинг, роуп-джампінг, скелелазіння, мандрівки печерами, походи тощо. По всій території країни з'являються або продовжують жити раніше засновані фестивалі, ярмарки, паради, святкування, масштабні виставки тощо.

Якби до приватних ініціатив додати державної підтримки у спрощенні ведення туристичного бізнесу, створенні сучасних і зрозумілих стандартів якості, облаштуванні інфраструктури та наданні фінансової допомоги на гідні проекти, це суттєво зміцнило б позиції туризму в Україні.

Адже тоді все більше українців у опитуваннях скажуть не «залишусь на відпустку вдома», «ніде не відпочиватиму», а «відпочиватиму в Україні» — на фестивалі, у сусідньому місті, на порожистих річках чи майстер-класі у подільському селі. ■

■ ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Тенденції кулінарної осені

Про симбіоз красивого, смачного і корисного за родинним столом викладача і кулінара

Тетяна ЗІНЧЕНКО

У мене є улюблений кулінарний блог, який мені слугує і як художня книжка, і як мистецький альбом, і як компас у кулінарії. Його веде автор рецептів, уже приготовлених смаколиків і фото, неначе з найвідоміших кулінарних журналів, Оксана Калита — викладач Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Оксана мешкає в Бучі на Київщині, має цікаву роботу і не менш цікаве хобі. Кожне фото чергового кулінарного шедевра майстрині — не лише бажання це скуштувати негайно, не лише чергове рішення одягати фартушок і чимчикувати на кухню, а й ще один доказ того, що гармонію можна створити в усьому, за що берешся з любов'ю. Овочі, фрукти, ягоди, м'ясо, спеції і все інше на зображеннях приготовлених нею страв набирають довершених ліній, з'єднуються в красиві композиції, оживають цілою кулінарною історією.

Із численних відгуків так само численних друзів і знайомих майстрині переконуєшся, що зовнішнє оздоблення її смаколиків відповідає внутрішній наповненості, і вже навіть через це сам починаєш щось творити за її покроковими рецептами. Так, із легкої руки Оксани Калити моя гірка морква перетворилася на пухкий, ніжний і такий смачний торт, який я навіть не вірила, що можу створити. А з яблуками — я і досі в стані експериментів. І не думала, що духмяна осіння яблучна випічка — моя улюблена — може бути водночас і такою легкою, ошадною до фігури.

Узагалі, Оксана Калита точно зробила відкриття: можна пекти найсмачніші смаколики, і їсти їх можна навіть власницями і претенденткам на найстрункішу талію. А ще — зефір, моя пристрасть, прив'язка, мана і омана — Оксана так легко і доступно розповіла, як створити той пухкий солодкий шедевр, що він мені дався з першого разу, і я зрозуміла, що такі не святі горщики, точніше, зефір, ліплять. Я би вже і почала ділитися отриманими рецептами зефіру або яблучно-морквяно-гарбузових пухких смакот, але правильніше буде почати з того, з чого починається день, — зі сніданку.

Кіш на кухні!

Дуже добре пасує до сніданку кіш лорен, розповідає кулінарна майстриня.

Це — французький солоний відкритий пиріг. Він може бути з різною начинкою, але завжди заливається яечно-вершковою сумішшю і посипається зверху сиром. Начинки Оксана пропонує різні, але каже, що традиційним сніданком у її родині по суботах є кіш лорен із броколі й італійськими травами. Ви скуштуйте цю смакоту! Можете бути певні, що і ви «запровадите» собі такі сніданки.

«Я готую кіш лорен на сніданок, тому тісто роблю напередодні ввечері, — ділиться покроковими порадами майстриня. — Для тіста змішуємо 125 г маргарину, пів чайної ложки солі, чайну ложку розпушувача, десь півтори склянки просіяного борошна і 2-3 столові ложки молока. Тісто має вийти, як на вареники (у мене форма діаметром 29 см). Вмикаємо духовку на 200 °С. Тісто розкачуємо, викладаємо у форму, формуючи бортики, насколюємо виделкою. В ідеалі, щоб воно не сповзло з бортиків, треба пом'яти пекарський папір, покласти його на тісто й насипати зверху квасолу, монети, якусь крупу. Я цього не роблю, бо ж не на виставку.

Отже, ставимо тісто в духовку десь на 25 хв. (поки не почне трішки рум'янитися). Тим часом робимо начинку: броколі приварюємо 2-3 хв. у підсоленій воді, перець і помідори нарізаємо. Готуємо заливку: 2 яйця, 200 г вершків або сметани, дрібка солі, пе-

рець, італійські трави змішуємо до однорідної маси. Натраємо на терку грамів 50 голландського сиру. Викладаємо овочі на припечене тісто, зверху заливаємо вершковою масою, із самого верху притрушуємо тертим сиром. Ставимо в духовку ще на 25-30 хвилин.

Дуже смачний кіш лорен із кабачками і петрушкою, з чері й базиліком — експериментуйте!

Сьогодні ми також смакували кіш лорен — із брюссельською капустаю і помідорчиками. А от завтра...

Салат-бар

Завтра буде салат. Точно не знаю який, мені всі подобаються. Напевне, все-таки гарбузовий. Він — неначе осінь на тарілці. Це гарбузовий салат, який можна і треба готувати упродовж усього гарбузового сезону: нарізаємо очищені гарбуз, солодкий перець, цибулю довільними шматочками. Солимо, притрушуємо італійськими травами, поливаємо олією і — в духовку до готовності (щоб шматочки залишалися цілими). Готовий салат уже в салатниці посипаємо гарбузовими зернятами.

Салат зі спаржевої квасолі називається «смачний салат для стрункої фігури», але не кажіть про це чоловічій половині вашої родини, бо вони його так уплітають, що аж за вухами лящить. Моя фігура від того явно потерпає, бо мені мало дістається, наступного разу приготую більшу порцію.

Отож беремо спаржеву квасо-

Яблучний пиріг.

лю, приварюємо її, потім викладаємо її на сковорідку разом із цибулею і помідорами. Страва готується 20 хвилин. Наприкінці присмачуємо часником.

А оця страва у Оксани Калити так і називається «Цікавий салатик». Головний його елемент — червоний (обов'язково!) болгарський перець. Для цього салату з перцем необхідно повернути наступну маніпуляцію: покласти в гарячу духовку і тримати там до легкого почорніння шкірки. Після цього мордування овоча не закінчується: його слід покласти на кілька хвилин у целофановий пакет. І перець здається — його шкірка відділяється, а м'якоть стає приємно-пружною і соковито-духмяною... Далі залишилися дрібниці: порізати очищений від шкірочки перець на довгі реміньці, заправити олією (соняшниковою чи оливковою — це вже як вам більше смакує), винним оцтом, додати цибулі, петрушки і м'яти, кмину та інших спецій, які підказує вам фантазія. ■

Господарка Оксана Калита.

■ ДЕСЕРТ

Вантажівка випічки

Ну що, любителі випічки, нарешті й на нашій вулиці перекинулася вантажівка з пирогами, кексами, тортами і зефіром. Бо печені яблука — смачно і корисно, печений гарбуз — те саме, морква — сюди ж, а всі разом вони — головні «герої» дійства на нашій кухні.

Пора яблук — значить, пора пекти яблучні пироги», — резонно зауважує Оксана Калита. А хто ж їй заперечить? Швидше, попросять порадити щось смачненьке.

Любите яблучну випічку, але ревно бережете фігуру? Тоді вам точно підійде французький яблучний пиріг, у якому гора яблук і мінімум тіста — приблизно так відповість викладач столичного вузу і «за сумісництвом» — чудовий кулінар.

А рецепт такий: 2 яйця збити з 50 г цукру (можна більше, якщо любите солодке), додати ванілін, дрібку солі, 20 г розтопленого масла, 100 мл молока і перемішати. Потім всипати чайну ложку розпушувача і 70 г борошна, перемішати. Тісто вийде рідке. Далі почистити 5-6 яблук, нарізати тоненькими скибочками. Додати до тіста й перемішати. Тіста майже не буде видно серед яблук. Змазати форму 20x20 маслом, висипати в неї суміш і розрівняти. Випікати при 180 °С десь 45 хвилин. Орієнтуйтеся на колір країв тіста — вони мають підрум'янитися, як і тісто на яблуках. Яблука мають бути м'які, пропечені (пробуємо їх зубочисткою). Витягати з форми, коли повністю охолоне. Подається холодним, бажано з холодильника. Смачного!

Тема смачного і калорійного може набутися й історичного забарвлення. «Хочеться смачненького, але перебір у калоріях? — перепитає майстриня і розкаже про ще один смаколики і про історію його народження. — Ось вам підходящий лагумін — печиво «Гарібальді з родзинками», якому, на хвилиночку, уже більше 150 років. Придумав його 1861 року відомий у ті часи шотландський кухар Джон Карр і назвав на честь Джузеппе Гарібальді, який тоді перебував у вигнанні в північно-східній Великобританії. Хрумке, ароматне, з кислинкою, надзвичайно просте в приготуванні, воно й досі популярне, випускають його в різних варіаціях у промислових масштабах. Ну, а я швиденько спекла собі маленьку порцію до кави.

У мене на випічку на одне деко пішло 110 г борошна, 25 г масла, 25 г цукру, чайна ложка розпушувача, 2 столові ложки молока і 50 г родзинок. Зверху змащувала білком і посипала цукром. До речі, зручно родзинки не підмішувати в тісто, а насипати зверху під час розкачування і накривати другою частиною розкачаного тіста. Різати краще сирими ножем для піци».

Яблучний пиріг зітріє прохолодним осіннім вечором. Він — за рецептом родини Цветаєвих.

Рецепт дуже простий, але результат вас точно порадує: вмикаємо духовку на 200 оС, 4-5 бажано кислих яблук очищуємо від серединки й нарізаємо тоненькими скибочками; змащуємо форму маслом чи маргарином; для тіста змішати півсклянки сметани, яйце, 150 г розтопленого масла, 3/4 склянки цукру, 1/2 чайної ложки соди, гашеної оцтом, 2 неповні склянки просіяного борошна. Тісто ще буде липнути до рук, але не розтікатиметься. Консистенція така, що розкачувати його не можна, а формувати руками можна. Отже, змоченими у воді руками розподіляємо рівномірно тісто по формі, формуючи бортики. На тісто викладаємо яблука (хто любить, можна притрусити корицею). Готуємо заливку: змішуємо яйце, склянку сметани, 3/4 склянки цукру, 3 столові ложки борошна. Виливаємо масу на яблука. Запікаємо близько години.

Поняття ніжності на кухні Оксани Калити також трансформується у смак. «Чи може бути щось ніжніше за традиційний угорський яблучний пиріг? Мені важко таке придумати. Складається він із цукрово-борошняно-манних шарів напереміну з тертими яблуками. Масло, яке викладається зверху, поступово просочує пиріг у міру його випікання. Зверху я посипала цю смакоту подрібненими волоськими горіхами. По-моєму, вийшов ідеальний осінній десерт». Зацікавилися? Ось рецепт.

Вмикаємо духовку на 180 градусів. Змащуємо пекарський папір маслом, вистеляємо ним низ і боки форми. Змішуємо у великій мисці 130 г борошна, 160 г манки, 100 г цукру, 8 г розпушувача (за бажанням можна додати сюди з пів чайної ложки кориці), умовно ділимо цю суміш на 3 частини. Чистимо від шкірки й качанчика 2 великі або 3-4 менші яблука, натираємо їх на крупну терку. Далі проробляємо таке: 1/3 частину сухої суміші насипаємо у форму, розрівнюємо, викладаємо на неї половину яблук, розрівнюємо, знову 1/3 сухої суміші, потім знову яблука, зверху повинна бути суха суміш. На все це рівномірно викладаємо дрібноно порізане масло і ставимо в духовку на 40-50 хв (до легкого підрум'янення). Коли трохи остигне і «схопиться», дістаємо з форми, викладаємо на красиву тарілку і посипаємо подрібненими волоськими горіхами. Дуже смачно виходить. ■

Олена ЛИТВИНОВА

У минулі вихідні у місті кави відшумів 10-й Lviv Coffee Festival. Свято у центрі — це ярмарок, презентація історій та традицій напою, музика у стилі ретро і джазовий концерт.

Львів'яни та гості міста могли віддати свій голос за улюблений заклад із надзвичайним напоєм: у соцмережах та на сайті фестивалю або ж безпосередньо у кав'ярнях міста, заповнивши анкету. Результат отримали такий. Першість серед львівських кав'ярень отримали дев'ять закладів. Зокрема, найсмачнішу «Каву у джезві» варять у кафе «Домініканес». У номінації «Кава з собою» переможцем став Rocket espress.

Найгостиннішою львівською кав'ярнею, за підрахунком голосів, є ресторація «Атлас», а у но-

■ РЕЙТИНГИ

Кава креативна

У Львові визначили найкращі заклади

мінації «Кава з історією» перемогла кав'ярня-музей «Фіксаж». Відкриттям року став «Світ кави», у номінації «Кава і до кави» перемогла кондитерська «Лігумінка», а звання найбільш мистецької кав'ярні 2016 року отримала «Штука». Найкреативнішою кав'ярнею є BlackHoney. ■

ПРЯМА МОВА

Наталка Фіцич:
Автентичність
треба зберігати

Чому Зірці Мензатюк не подобалося, що її донька любить писати, і як оперний співак Степан Фіцич знайшов справжню «Молитву» зі словами про Бога і Україну

Аліна НЕБЕЛЬСЬКА

Вона народжена з пісні та казки. Її сміливо можна назвати берегинею народних звичаїв і традицій. Темноволоса, чорноброва, кароока — справжня українка. Вона — Наталка Фіцич, автор та ведуча телепрограм, зокрема «Майстер-класу» — про старовинні українські народні ремесла.

«Кривавий трилер вийшов, а не програма»

■ Наталко, як до вас прийшла ідея створення телепрограми?

— Ідея прийшла багато років тому. Я хотіла зробити справді цікаву і яскраву програму. Є такий жарт: завжди цікаво дивитися на вогонь, воду та працюючих людей. От звідси і народилася сама ідея «Майстер-класу», бо в ремеслах зазвичай є і вогонь, і вода, і глина або метал, але в будь-якому разі є працюючі люди. Так я задумала програму, яка була би культурологічною, пізнавальною і не поступалася розважальним програмам.

Одним із найбільших скарбів України є наші традиції, які до цього часу живі. Європа це здебільшого втратила. Там це вже на рівні фестивалів, новорічних ярмарків. Тому скарб, який ми маємо, — оцю нашу автентичність — треба зберігати всіма силами, а ми женемося за чужим. Для мене дуже важливо зберегти наше рідне. Власне, звідси — «Майстер-клас», «ПроОбраз» і загалом усі проекти, які я робила за останні 10 років.

■ Як ви знаходили героїв для своєї програми?

— Я співпрацювала з відомим етнографом Олексієм Долею. Він підказував мені багатьох героїв, а також напрями, в яких потрібно шукати. Мені здавалося важливим, щоб у програмі був науковий консультант, щоб програма мала наукове підґрунтя. Іноді героїв шукала сама. У будь-якому разі вони були яскравими, цікавими і захоплюючими для мене і глядачів.

■ Яка історія з «Майстер-класу» вам найбільше запам'яталася? Чи траплялися неординарні ситуації під час зйомок?

— «Майстер-клас» я знімала з 2010 по 2012 роки. Побувала в найвіддаленіших кутках України, в тому числі на Луганщині, в Карпатах, на півдні України та на півночі. Тобто справді об'їздила геть усю країну. І неординарних ситуацій було мільйон.

Напевно, найвідомішим став випадок, коли я робила дерев'яну ложку з майстром із Богуслава і сокирою вдарила собі по руці. Тоді багато глядачів ахнуло. Кривавий трилер вийшов, а не програма. У мене залишився шрам на руці, зате рейтинг програми був найвищим за всю її історію (сміється).

Я тоді вперше в житті тримала сокиру — тому й не дивно, що так сталося. Адаже у кожній програмі я приходила до майстра і просила навчити його ремесла. Про умовно жіночі ремесла все-таки маю якесь поняття, тому що мама навчила мене вишивати, а бабуся — ткати. Але є ремесла суто чоловічі, пов'язані з роботою з металом, з інструментами, як-от виго-

товлення дерев'яної ложки. Звичайно, вони були для мене набагато важчими. То я собі молотком по пальцях вдарила, то сокирою по руці.

«Підростала на підмостках оперного театру»

■ Ваша матір, Зірка Мензатюк, свого часу працювала журналістом. А як і коли ви зрозуміли, що журналістика — ваше покликання?

— Я в той час вчилася в Українському гуманітарному ліцеї і, звичайно, задумувалася, ким стану. Мені подобалося писати, подобалося журналістика як така, і це дуже не подобалося моїй мамі. Часто так буває, що батьки не хочуть, аби діти обирали ту професію, яка є у них самих. Мама вже на той момент відійшла від журналістики, почала писати, видаватися, стала письменницею. Можливо, найважчим було довести не прийнятій комісії Інституту журналістики, а саме батькам, що це те, чого я насправді хочу. Але потім вони мене підтримали і допомагали всіма силами.

■ У вас дуже творчі батьки: мати — журналіст, а потім дитяча письменниця, батько був солістом Національної опери України. Розкажіть трішки про своє дитинство.

— Справді, я росла в мистецькій родині. Я виросла десь там, на підмостках оперного театру, часто спостерігала за тим, як батько готується до вистави, розспівується. Мама працювала журналістом у культурологічній тематиці. Потім вона стала письменницею. Вона казала, що почала писати казки для мене, а потім — уже й для інших дітей, у тому числі й для внучки, коли вже я народила донечку.

У нашому домі часто бували люди, яких, без перебільшення, можна назвати легендами: покійний Дмитро Гнатюк із дружиною Галиною Макарівною, диригент Іван Гамкало, художник-графік і близький товариш мого тата Василь Лопата. Звичайно, що були і батькові друзі-співачи.

Думаю те що я зайнялася культурологічною журналістикою — це спроба повернутися в час мого дитинства і віддати шану тому часу, в якому я виросла, тій атмосфері мистецькості, творчості, яку я запам'ятала зі свого дитинства. Водночас то був важкий час — час радянської влади. Я з раннього дитинства засвоїла, що таке мовчати, що таке усвідомлювати відповідальність за кожне сказане слово, тому що за нього можуть щось зробити твоїй родині, батькам. Багато що говорилося між рядками, багато розмов відбувалося на кухні пошепки.

Але зростала я, і зростало відчуття свободи. Мені було 13, коли Україна здобула незалежність. І був такий злет, відчуття шаленої свободи.

Наталка Фіцич.
Фото з власного архіву.

Я дуже добре пам'ятаю початок 90-х років, він був надихаючим, той поштовх отримала вся країна. Це була мрія, до якої ми йшли, йшли мої батьки, йшли мої бабусі й дідусі — причому без перебільшення. Мій дідусь Захарій по матері був засуджений за зв'язки з бандерівцями, відсидів у Воркутлагу 5 років, по батькові всі мали зв'язки з бандерівцями. Тому для моєї родини боротьба за незалежність — не пусті слова. І те, що я зараз намагаюся робити, — це почуття обов'язку перед ними і перед тим дитинством, яке вони мені дали, перед тим усім, чого вони мене навчили і на що мене надихнули.

■ Та й батько ваш не залишився осторож — знайшов і першим заспівав заборонені тоді слова «Молитви».

— Так. «Молитва» — це арія Андрія з опери «Запорожець за Дунаєм». Ця арія виконувалася, але слова там були спотворені, тому що в радянський час співати про Бога та Україну було не можна. Батькові вдалося за кордоном, наскільки я знаю, в Америці, знайти ці слова і виконати цю арію. Тепер її часто виконують на різних державних заходах, урочистостях. Я чула її на концерті з нагоди інавгурації Президента і пишалася, бо ці слова знайшов мій батько.

■ Ви згадували про бабусю-ткалю. Які найяскравіші спогади у вас пов'язані з нею?

— Ми часто не цінуємо наших бабусь. Вони нас по голові гладять, подарючки дарують, обіймають, цілують, аж занадто цілують. Але ми не задумуємося, що наші бабусі несуть отой скарб народної глибинної культури, в якій заховане розуміння України і Всесвіту, всієї світобудови. На наших бабусь треба подивитися іншими очима — це справжні берегині, які нас охороняють, захищають, моляться за нас і хочуть нам передати свій скарб. Важливо, чи ми готові взяти і понести його.

Однією з програм, яка мала найбільше відгуків, була одна з фінальних у «Майстер-класів» про мою бабусю. Я довго зважувалася на цю програму. Нас, журналістів, учать абстрагуватися від теми, про яку пишеш, менше висловлювати своє ставлення. У мене перед тим було 10 років роботи в новинах. Вони наче створили рамки всередині мене. Я довго думала. Але водночас мені здавалося, що через свою бабусю я зможу віддати шану всім бабусям, які так само передають оці давні знання нам, онукам. І я таки зняла програму про ткацтво буковинських килимів.

Ми з бабусею ткали буковинську тайстру. Це така горбина, у якій несли на весіллі калачі або просто клали туди якісь речі. Бабуся розповідала про своє життя. І мені потім стільки людей дзвонили, дякували, були зворушені. ■

ПРО МАМУ

«Дочка троянди» досі не надрукована

■ Ваша мама лауреат багатьох літературних премій та конкурсів. У дитинстві ви були першим слухачем її казок. Що з них найбільше запам'яталося?

— Найбільше мені запам'яталися її ранні казки, я тоді була дитиною. Пам'ятаю казку про метелика і про «Дочку троянди», але ця казка досі не надрукована. Видавці від неї відмовлялися через те, що вона складна, містить політичний підтекст. Була написана ще в радянський час і залишається актуальною і досі.

У казках моєї мами присутнє уболівання за Україну. Власне, там багато України в різному виразі. То вона пише про українські страви і виходить книга «Зварю тобі борщик» — це одна з найпопулярніших дитячих книг, мала великі тиражі. Моя подруга, в якій був маленький син, якось розповідала: «Ти знаєш, я дуже вдячна твоїй мамі за цю книжку, але я її вже терпіти не можу, бо коли її у трьохсоті перечитую...». Її малий відмовлявся їсти, поки йому не прочитають казку про борщик та вареники.

Мама написала повість, яка була внесена у шкільну програму, — «Таємниця козацької шаблі». Мама часом мені говорить, що через казку важливо прищеплювати дітям цінності, розуміння добра і зла, увялення про себе і свою країну.

■ Одна з найрезонансних книг Зірки Мензатюк — порівняно недавня «Як я руйнувала імперію». Ви й досі залишаєтеся першим слухачем маминих нових текстів?

— Так. І мені це дуже приємно. Рукопис цієї книги мама надіслала мені зі словами: «Скажи мені, чи її взагалі викинути, чи залишити». Коли я прочитала цей рукопис, зрозуміла — це щось особливе. В основу покладені події, які передували здобуттю незалежності. Йдеться про дівчинку-підлітку, прообразом була я в мої 13, але ім'я тої дівчинки Ярінка, так звали мою донечку. Така виходить суміш. Якійсь спогади там справжні, якісь є художнім домислом, бо це все-таки художня література. Я сказала: «Мамо, звичайно, дописуй». І я підказала їй додати більше деталей того часу: якою була мода, що слухали підлітки, про що вони говорили.

Мамі справді вдалося написати чудову книгу. До того ж це перша книга, яка дітям, підліткам розповідає про таку складну для них тему, як здобуття української незалежності. Читачі розкупили книжку в рекордні терміни.

ОСОБИСТЕ

Із чоловіком — завжди однодумці

■ Ваш чоловік, Володимир Ар'єв, у минулому в'їдомий журналіст. Ви створювали спільні проекти. Чи складно було поєднувати професійне з особистим?

— Ні, не складно, тому що ми завжди були однодумцями. Ми намагалися робити проекти, які були б пізнавальними, таку собі розумну журналістику. Тому коли є спільне розуміння того, куди рухатися, не здається, що це складно. І б і надалі з ним працювала, просто він пішов у парламент, і наразі це не можливо.

■ Чи є складнощі співіснування у родині політика та журналіста?

— Ні, ми як були однодумцями, так і залишилися. Тим більше моя тематика культурологічна, і вона не перетинається з тим, що робить мій чоловік. Він, будучи журналістом, робив багато програм, у яких висвітлював корупційні дії посадовців того часу. Він завжди був гострим і таким залишається зараз. Зараз він є головою української делегації в ПАРС та очолює комітет ПАРС з культури, освіти, науки і медіа. Це політична і міжнародна діяльність і не перетинається з тим, що я роблю. Інша справа, якби я була політичним журналістом.

■ В одному з інтерв'ю Зірка Мензатюк розповідала про сімейну традицію вмиватися водою, де пролежала червона крашанка. Які ще цікаві традиції ви успадкували від матері? Чи продовжує ці традиції ваша донька?

— Спробувала б я не поставити червону пасанку у воду! Моя дочка б мені не вибачила. Це ж не просто традиція, так робиться, щоб врода не зів'яла, щоб щічки були рум'яні. Наша родина дуже дотримувалася традицій. У нас завжди було 12 страв на Різдво, і власноруч випечені паски, і намальовані пасанки. Ми і зараз щороку печемо паски, часто разом із мамою, так само і з донечкою хай кривульками, але розписуємо власноруч пасанки.

Мені здається, дуже важливо зробити щось до свята особисто. Річ не в тім, щоб це було на високому мистецькому рівні, ніхто з нас не є видатним митцем. Але коли докласти до свята свої зусилля, свою працю, то свято відчувається інакше. Не обов'язково готувати 12 страв, хай це буде одна кутя, але приготована з душею. Коли кожен спече пасочку, і люди громадою ці пасочки освячують, яка радість з'являється! Здається, що всі солові навколо співають у ту великодню ніч. І коли люди йдуть один до одного колядувати, для цього великих зусиль насправді не треба. Але з'являється відчуття спільної пісні, спільно зробленої справи. І це дуже важливо в наш час — час, коли ми ховаємося в мобільних телефонах, сидимо в інтернеті, ми закриті часто навіть для себе. Так важливо повернутися до справжнього джерела народних традицій, які збережені до цього часу. А ми часто сприймаємо їх, як щось архаїчне, віджиле, немодне. Ми любимо гнатися за чужим, забуваючи про своє власне. ■

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Іконографія ностальгії,

проекція пам'яті

Костянтин РОДИК

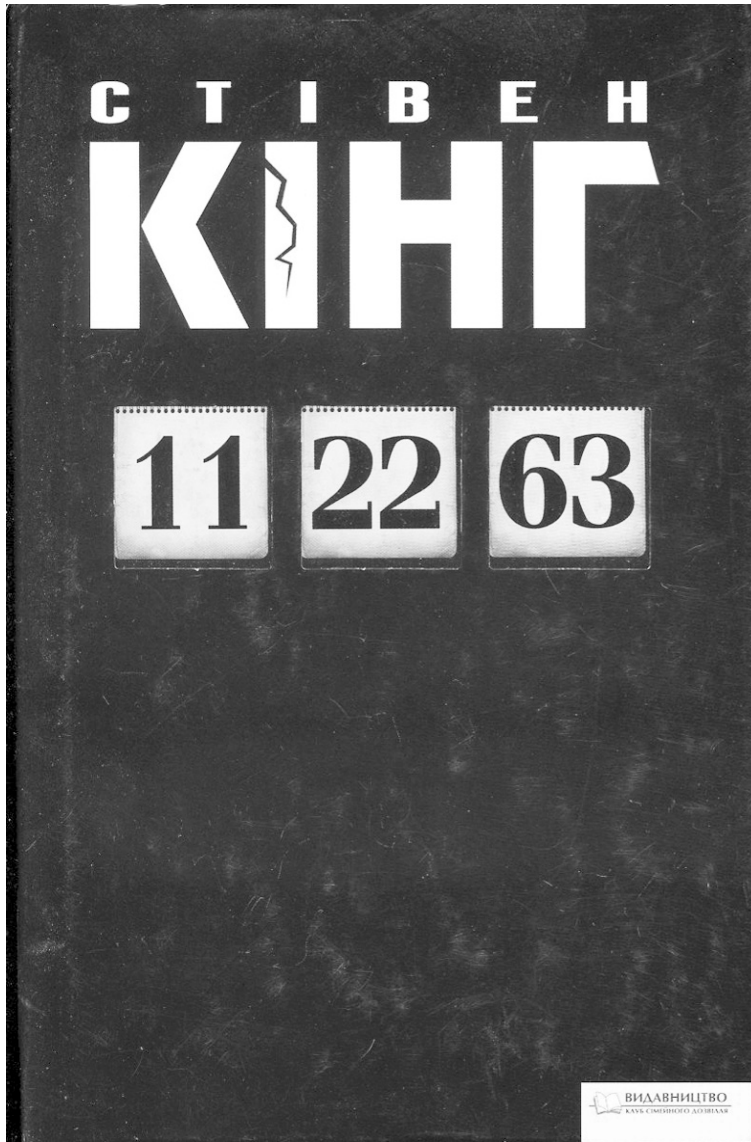
Щороку в Америці виробляють під сотню телесеріалів (чи більше?). Загалом це доволі простий мистецький продукт, що не допускає на своєму ринковому полі фестивалівних пошуків — навіть всесвітньо відомому Пітеру Грінвею не вдалося перевести свої тричастинні «Валізи Тульса Люпера» в 16-серійний формат. Це до того, що спостерігачеві годі пропустити чогось вартого уваги поза межами топ-10. А нинішнього року в гіт-параді серіалів фігурує 8-серійна стрічка «11.22.63», знята за однойменним романом Стівена Кінга (2011) та за його ж продюсерства.

Екранізацією Кінгових творів не здивуєш — враження, ніби усі його книжки раніше-пізніше перебираються на екран. Причому в більшості випадків письменник є продюсером (у широкому розуміння) тих фільмів. Усе геть не так, як в Умберто Еко, котрий відмовив у праві зафільмувати «Маятник Фуко» самому Стенлі Кубрику.

Еко і Кінг сягнули світових рекордів популярності різними шляхами, хоча, на перший погляд, робили одне й те саме: писали книжки з карколомними сюжетами, оперти на добру авторську освіту (у випадку італійця — винятково-блискучу). Для розуміння двох різних, але однаково переможних письменницьких стратегій, придивимося до розбіжностей обох авторів у ставленні до масового сприйняття.

У Еко жорстко розмежовував читачів/глядачів на дві категорії: «напівварвар як він є» — усі, кому цілком досить конвеєрної літератури й серіалів; та ерудованих споживачів, що залюбки втішаються й мистецькими жанровими творами. Приміром, він і сам захоплювався Яном Флемінгом з його «бондіаною», а проте «це не означає, що Флемінг — митець; він тільки пише помітливо... Він є останньою аватарою кітчу» (Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. — Л.: Літопис, 2004). Професор Еко не вкладав у поняття «кітч» жодних негативних емоцій — для нього це просто панівна соціо-психологічна форма попиту/пропозиції. Та далі теоретичної толерантності не йшов — кітч не був його робочим інструментом.

Екранізація своїх творів Умберто Еко розглядав як неминуче спрощення текстового оригіналу через візуальну однозначність кіна. «Велика бо сила уяви», — каже Вільям Баскервільський в «Імені рози»; та уяву засліплює-блокує майстерна гра його кіновтілення, Шона Коннері. Виходить «розпочливо-правильно», а правильний шлях — тобто безальтернативний — до істини не веде.

Звертання Еко до читача — інтелектуальне. У Кінга ж — емоційне. По суті справи, його стилістика — вербальний варіант кіномови («торба з сюрпризами емоцій»). Тож екранізація, вважай, неуникні. «Якщо ви здатні в це повірити, ви здатні це й побачити», — знаходимо в романі «Острів Дума» карт-бланш на кіноінтерпретації. До всього, Кінг, на відміну від Еко, вірить у перевагу мовленого слова над писаним: «Промовляння вголос правильного слова допомагало. Як завжди... Розповідаючи про це — слухаючи, як я розповідаю про це, — я зрозумів набагато більше, ніж сподівався коли-небудь зрозуміти» («Історія Лізі»).

Серед незліченних кіноверсій Кінга, можливо, й немає такої перлини, як єдина екранізація Еко («Ім'я рози» режисера Ж.Ж.Ано), проте знаменитим Стівен Кінг прокинувся не після публікації першого роману «Керрі», а коли вийшла його екранізація Браяном де Пальмою півтора року по тому (1976). Статус же «короля жахів» остаточно закріпився за Кінгом по з'яві екранізації «Сяйва» Стенлі Кубриком (1980). Ще далі були «Людина, що біжить», «Зелена миля», «Втеча з Шоушенка» — стрічки, що номінувалися на вищі кіновідзнаки, зокрема й завдяки головним акторам (Джон Траволта, Джек Ніколсон, Арнольд Шварценеггер, Том Генкс, Морган Фрімен).

Та, попри талановитість тих

стрічок, не скажеш, що вони перевершили (чи бодай вичерпали) сенсовий рівень літературної основи. Один цей простий силіогізм дає знати, що Стівен Кінг — далеко не такий одновимірний автор, як його зневажливо трактує академічна критика. Та й видавці щоразу наполегливо зіштовхують його у прибуткову жанрову колю — король жахів і квіт! Й невтямки, що серйозні книги — взагалі річ жахлива, починаючи з Об'явлення Іоанна.

Давно час переглянути масову опінію цього автора як суто розважального (не беручи на віру його хитрі самооцінки: «Принагідні романтичні історії — моя спеціальність»). Перші тридцять років свого письменства Кінг справді знаходив бавився залякуванням читача — десь так за формулою Мішеля Уельбека: «Бійтеся мого слова» (Можливість острова. — Х.: Фоліо, 2007). Та влітку 1999-го письменник потрапив в автокатастрофу, довго лікувався й навіть оголосив про припинення письменницької кар'єри. Якийсь час справді не писав, а тоді ми побачили «Іншого» Кінга: «Зона покриття» (2006), «Історія Лізі» (2007), «Острів Дума» (2008), «Під куполом» (2011) і нарешті «11/22/63» (2012). Частина всіляких екстрасенсорних жахів у цих текстах різко зменшилася на користь соціальної психології, НФ-дискурс поступився місцем футурології, роман «Під куполом» навіть явив зразок політичної антиутопії, а

«11/22/63» цілком можна розглядати як історичну прозу.

Зрештою, літературні експерти, уникаючи говорити про Кінга як про серйозного письменника першого ряду, погоджуються з цим «за замовчуванням». Ось результати рейтингу «Книжка року-2012»:

1.	Умберто ЕКО. Празький цвинтар. — Х.: Фоліо	32,06
2.	Мішель УЕЛЬБЕК. Карта і територія. — Х.: Фоліо	31,71
3.	Стівен КІНГ. 11/22/63. — Х.: Клуб сімейного дозвілля	26,65

Нижче — ще 44 перекладені новинки, номіновані тоді. Й серед тих, кого «випередив» Кінг, — Памук, ДіБіСі, ЛеКлезіо, Єлінек, Перес-Реврте, Кутзее, Агнон...

Отже, роман «11/22/63» та його сьогорічна екранізація. Цифрова назва — це дата вбивства президента Кеннеді. Сюжетний трафарет, як завжди у Стівена Кінга, чіткий: спроба відвернути замах через раптову можливість потрапити в минуле крізь часовий портал. Власне, оця «діра» між 2012-м та 1958-м, якою сновигає головний герой, — єдина данина НФ. Решта — соціореалізм, психоаналітика та історія повсякдення. Плюс своєрідний моніторинг — «із середини» й «до того» — чисельних майбутніх версій так і не розкритого злочину: «Я вже не просто кружляв навкруг карткового будиночка; я в ньому жив». Колись головні паранормальні козири Кінга лише глухо відлунують у тексті (загадка «джимла» — «щось зле, щось погане» — лише як трейд-марк), а в серіалі просто скасовані.

Політики в романі, вважай, немає. В екранізацію дрібку цієї спеції вкинуто: авжеж, телеекран сьогорні — головний політичний інструмент. Джеймс Франко, популярний актор категорії «тридцятирічні», добре впорався з роллю виписаного романістом головного персонажа у створенні «живого підручника з історії». Якоюсь мірою роман нагадує сесію старих фотографій, що ожили (а кіно геть затирає найменші паузи між ними). Пригадується Сьюзен Зонтаг, яка порівнювала фотографа з антропологом — Стівен Кінг постає тим і другим водночас, «документально фіксує приховану реальність» і творячи «презумпцію правдивості» (Про фотографію. — К.: Основи, 2002).

Добре вийшло у Д.Франко й передати фірмову Кінгову атмосферу ностальгії за часами молодості у «Крайні Було», коли зі щасливих спогадів не хочеться повертатися. Тут акторові ефективно допомагає настільки ефективна канадійська акторка Сара Гадон, що не диво, коли прибулець із майбутнього забуває про свою місію і думає вже не так про Кеннеді, як про шкільну виставу, де вони з партнеркою (бо ж обидва працюють у школі) мають брати участь. Коли на початку роману/серіалу він рефлексує на реалії 1960-х як на «вбогу, безкінечну мильну оперу», то по зазнайомленні з героїнею Сари Гадон плін ду-

мок змінюється кардинально: «Вона — мій дім».

Тут, до речі, чимало спільного з найбільш ностальгійним романом Андрія Куркова «Садовник із Очакова» (Х.: Фоліо, 2010), де персонаж так само потрапляє в минуле часів своєї юності й там «в очах людей йому виділявся якоїсь особливий, почти радостний блиск, азарт життя, котрий он ніколи не замечав ні в Києві, ні в Ірпені». Утім, і Кінг, і Курков користають з одного канонічного джерела — новели Рея Бредбері «І гримнув грім...». Пам'ятає: турист у минуле наступив на метелика, а по поверненні додому взяв, що президент у країні зовсім інший. Стівен Кінг у багатьох творах відштовхується від знахідок попередників, але ніколи не приховує цього й навіть висловлює їм подяку на перших же сторінках. Та головне — він завжди обмежується самим запозиченим імпульсом, розвиток сценарію в нього часто протилежний, сказати б — це незалежне дослідження проблеми, окресленої іншим. Як казав знавець механізмів літературної конкуренції Гаролд Блум, «справжній винахідник знає, як треба позичати» (Західний канон: книги на тлі епох. — К.: Факт, 2007).

В романі, ясна річ, немає кінцівки а la Бредбері. Автори ж серіалу спокусилися на відомий «ефект упізнавання» — вставили картинку теперішнього, зміненого втручанням у минуле. Й водночас у фільмі бракує кількох засадничих романних смислів. По-перше, немає наскрізних, з роману в роман, Кінгових роздумів над природою пам'яті, як-от: «Втрата пам'яті не завжди є проблемою, іноді, ба навіть часто, — це є вирішенням проблеми... Забування не завжди є вимушеним. Іноді воно бажане... Коли йдеться про пам'ять, ми всі займаємося підмасовою» («Острів Дума»). Або так: «Той спосіб, у який старі спогади з бульканням пробивалися на поверхню в теперішньому часі, вселяв їй тривогу. Це було так, ніби минуле ніколи не вмирало... Минуле досі відбувається. Завжди відбувається» («Історія Лізі»). Аж до геть несподіваного ракурсу в «11/22/63»: «Я сягаю до своєї пам'яті, але пам'яті на місці нема».

По-друге, у кіноверсії відсутній блок романних розмірковувань такого ґтибу: без знання минулого неможливо прогнозування майбутнього, а отже, — й теперішнього. А неможливість знати майбутнє тягне за собою висновок про неможливість ідей (ідеологій) узагалі — залишається лише абсурд як норма, «автобусна зупинка на дорозі в нікуди». Та й чи можливо це висловити кіномовою?

Й нарешті, в серіалі відсутній головний месидж роману: як воно, бути суддею? а янголом-охоронцем? Чи справді — «позбавишся одного покидька — і ти врятуєш мільйони життів»? Ширше — як воно, бути Богом? До цієї трансценденції Стівен Кінг підбирається давно. Але найбільше підступиться у пізньому романі: «Відродження» (Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2015). ■

«Мій вплив на гравців полягає в тому, що я вимагаю від них дисципліни, зосередженості, акуратності, пунктуальності. В принципі, ці елементи поведінки можуть допомогти уникнути агресії на полі».

Андрій Шевченко
головний тренер національної збірної України з футболу

Віталій МОХНАЧ

■ ГАНДБОЛ

Нажити конкурентів

Найсильніша жіноча гандбольна команда України переможно стартувала в Балтійській лізі

Свої виступи в новому міжнародному сезоні «Галичанка» розпочала з невдачі в кваліфікації Кубка ЄГФ.
Фото УНІАН.

Нинішній стан речей в українському жіночому гандболі змушує команду-володарку чемпіонського титулу більше розмірковувати не над тим, як захистити чільну позицію в національному чемпіонаті, а де взяти конкурентів для свого подальшого ігрового прогресу.

Пригадується, як, привівши кілька років тому ужгородські «Карпати» до виграву золотого нагород, головний тренер закарпатських гандболісток Борис Петровський будував плани щодо участі своєї команди в чемпіонаті Словаччини. Утім реалізувати в 2013 році амбітні плани керівництву «Карпат» не вдалося. До сусідньої країни поїхав лише Петровський. А ужгородки втратили фінансову опору й попрощалися з чемпіонством. «Золоту естафету» «Карпати» передали львівській «Галичанці», котра в минулому сезоні вдруге поспіль виграла національний чемпіонат.

Як і команда-попередниця з Ужгорода, котра впродовж трьох років поспіль перебувала на вершині українського жіночого гандболу, «Галичанка» зіштовхнулася з проблемою відсутності реальної конкуренції в чемпіонаті. Суперліга — головний клубний турнір країни — має лише гучну назву, не зміст. Приміром, экс-наставник вітчизняної жіночої збірної Леонід Євтушенко кілька років тому сказав, що елітна жіноча першість поступово перетворюється на «студентські змагання», адже в ній грають

зовсім юні недосвідчені гандболістки.

З огляду на те, що в новому сезоні чинний чемпіон країни заявився до Балтійської ліги, де змагаються білоруські та литовські клуби, конкуренто-

здатним наш внутрішній турнір не став. Можна сказати, що ЧУ нині — це турнір двох колективів. Утім решта ж команд — «Університет-Дніпрянка», «Реал», «Спартак», «Універ-Економ» —

конкурувати з чинним та колишнім чемпіоном узагалі не можуть.

Щоправда, й істинної чемпіонської боротьби в суперлізі в минулі роки також не було. «У команди є потенціал, по-

трібно додавати, зокрема й за рахунок організації. Ми маємо проблеми з технікою та реалізацією моментів. Ще дуже багато роботи, а на це потрібен ще час. Нашу реальну готовність покаже матч із «Галичанкою». Вони грають Єврокубки, Балтійську лігу, це команда, у якій є 20 осіб на лаві запасних — тренеру є з кого обирати», — наставник «Карпат» Борис Петровський об'єктивно оцінює внутрішні реалії й, схоже, з певним побоюванням очікує побачення з лідером українського гандболу. На старті ж суперліги «Карпати» упевнено вдома розібралися з миколаївським «Реалом» (37:20, 30:15) та в гостях не залишили шансів тернопільському «Економ-Універсу» (19:43, 15:30).

А «Галичанка» черговий захист чемпіонського титулу розпочала з легкої прогулянки «містом корабелів», де двічі перемогла місцевих «реалісток» — 39:19, 33:25.

Після цього підопічні Тетяни Штефан та Анжели Савченко отримали негативний досвід у кваліфікації Кубка ЄГФ, програвши за сумою двох матчів польській «Погоні», й вирушили до білоруського Гродно на дебют у Балтійській лізі. У першому з'їзному турі нового для себе турніру львів'янки отримали 100% результат. Упродовж минулого тижня чемпіонки країни по черзі здолали три білоруські команди — «БНТУ-Белаз» (20:18), «Гомель» (17:14), «Городнічанку» (26:14) та два литовські клуби — «Жальгіріс» (25:20) та «Гарляву» (24:18). ■

■ ФУТБОЛ

Відповідальна ротація

У наступних поєдинках відбору ЧС-2018 Андрій Шевченко розраховує на «легіонерів»

Григорій ХАТА

У роздумах над причинами непереконливих результатів української національної збірної в поєдинках проти рейтингових команд Старого світу вітчизняні експерти провели не один вечір. Шукаючи корінь цієї проблеми, найчастішим її джерелом знавці футбольної справи називали малий відсоток «легіонерів» у складі «синьо-жовтих». В останні роки кількість представників іноземних чемпіонатів, які одягали форму нашої національної команди, взагалі була мізерною. Довгий час тим єдиним українським збірником, якому вдалося близько познайомитися з європейською футбольною ідеологією, був Анатолій Тимошук. Він, нагадаємо, разом із мюнхенською «Баварією» у сезоні 2012/2013 виграв Лігу чемпіонів. А на провальному для «синьо-жовтих» Євро-2016 статус «легіонера» з «топового» чемпіонату мав лише Євген Коноплянка.

У своєму першому офіційному поєдинку на посту керманіча збірної України Андрій Шевченко теж був змушений зробити ставку на «місцевих» виконавців. Ядро української збірної в поєдинку проти Ісландії у відборі на ЧС-2018 складала семеро представників «Шахтаря». Були, щоправда, й «легіонери», утім і Євген Коноплянка, і Олександр Зінченко грали за «синьо-жовтих», не маючи на той момент абсолютно ніякої ігрової практики.

Водночас у наступних двох поєдинках відбору ЧС-2018 — проти Туреччини (6 жовтня) та Косова (9 жовтня) — не виключено, Андрій Шевченко переорієнтується на «іноземний легіон». Відколи в Європі розпочався новий сезон, у полі зору помічників Шевченка постійно перебувала ціла низка українських футболістів. Іще не так давно переважна більшість наших новоспечених «легіонерів» грала за «Дніпро», проте після його «оптимізації» всі ключові виконавці дніпровського клубу опинилися за кордоном.

Попри те, що остаточної заявки на матчі проти турків та косоварів Андрій Шевченко ще не оголосив, прізвища «легіонерів» уже стали надбанням футбольної громади України. Вочевидь поява окремого листа виклику для «іноземців» була обумовлена складнішою процедурою виклику футболістів на матчі своєї національної збірної.

Хай там як, а вже найближчим часом до Козина прибудуть Денис Бойко («Малага», Іспанія), Артем Федецький («Дармштадт», Німеччина), Євген Шахов (ПАОК, Греція), Євген Коноплянка («Шальке», Німеччина), Олександр Зінченко (ПСВ, Голландія), Роман Зозуля («Бетіс», Іспанія), Артем Кравець («Гранада», Іспанія). До слова, в понеділок Кравець забив за свій новий клуб уже другий м'яч, щоправда, влучний удар українського форварда знову не допоміг «Гранаді» здобути залікові очки в прімері.

Варто зауважити, що більшість представ-

Перед приїздом до національної збірної Артем Кравець забив свій другий гол в іспанській прімері.
Фото УНІАН.

ників цього легіонерського десанту наразі проводить зовсім мало часу на футбольному полі. Утім, з огляду на те, що в п'яти останніх офіційних поєдинках збірна України не здобула жодної перемоги, в найближчих поєдинках тренерський штаб «синьо-жовтих» буде змушений грати на результат. У «топових» чемпіонатах Європи альтернативи такій філософії взагалі не існує, тож не виключено, що в матчах проти Туреччини та Косова Шевченко зробить ставку саме на «легіонерів». «Попереду дуже важливі поєдинки, в яких гравцям знадобляться оптимальні кондиції. Ротації в складі збірної не уникнути, тому ми дуже відповідально підійшли до вибору гравців на майбутній збір», — заявив головний тренер української збірної.

До речі, «домашній» поєдинок проти команди Косова «синьо-жовті» зіграють у Кракові на стадіоні «Краковія». ■

■ ХРОНІКА

Теніс

Українська тенісистка Марина Заневська вирішила змінити громадянство. Провівши не один навчальний рік у Бельгії в тенісній академії экс-першої ракетки планети Жюстін Енен, наша співвітчизниця — наразі 151-ша ракетка світу — прийняла рішення міцніше пустити корені в цій країні. «Я назавжди залишусь українською бельгійкою», — заявила Заневська.

Турнір WTA «Прем'єр» у Китаї (призовий фонд — 2,6 млн. доларів). Друге коло. Квітова (Чехія) — Світоліна (Україна) — 6:3, 6:1. Перше коло. Світоліна — Маттек-Сендс (США) — 4:6, 6:3, 6:4. ■

СТИЛЬ

Мила україночка Міла

Голлівудська зірка Міла Куніс
полюбить вишиванки

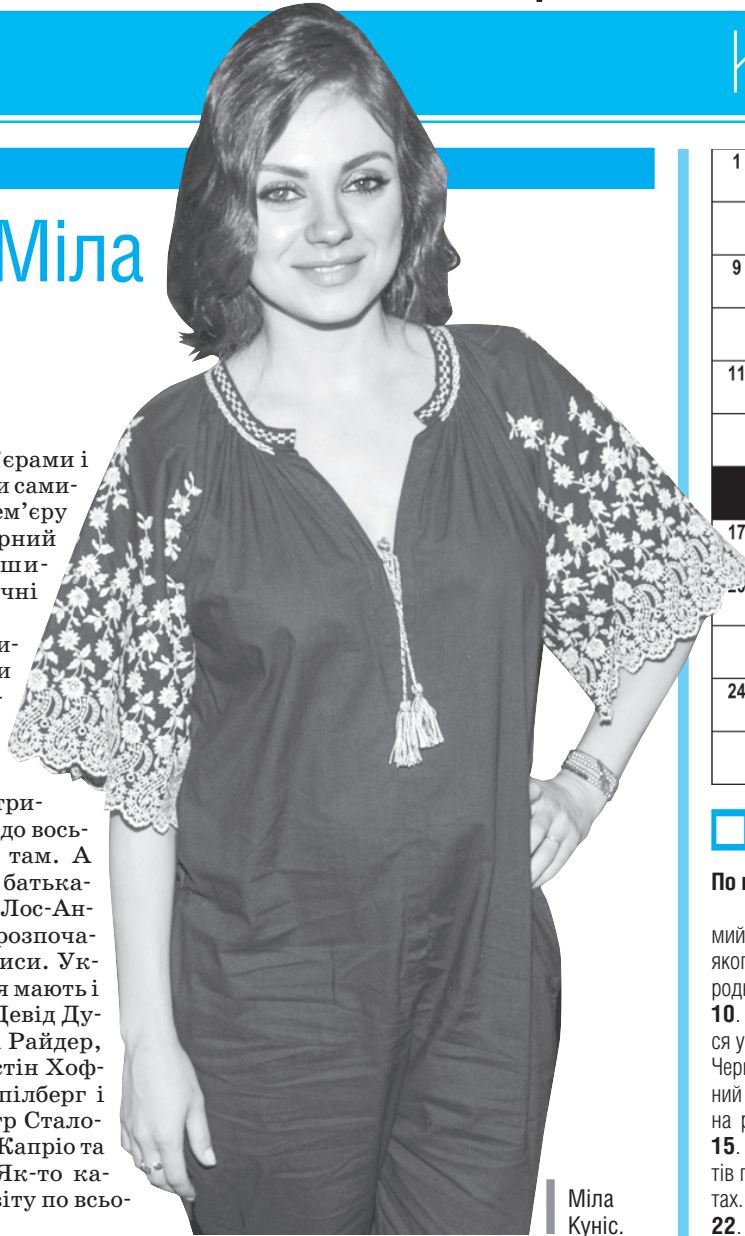
Аліса КВАЧ

Українська вишиванка все більше припадає до смаку голлівудським зіркам. І не лише на модних показах, а й у повсякденному житті. Днями папараці підловили Мілу Куніс на прогулянці з дочкою — актриса була вдягнена у стильну білу вишиванку з блакитним орнаментом. Як відомо, Куніс зараз нечасто з'являється на публіці, оскільки зі своїм чоловіком Ештоном Катчером очікує на другу дитину. Живіт у неї видається чималеньким, тож дехто заіпозорив, чи не виношує актриса двійню. Вишиванка у цьому випадку — ідеальний варіант: і гарно, і стильно, і практично.

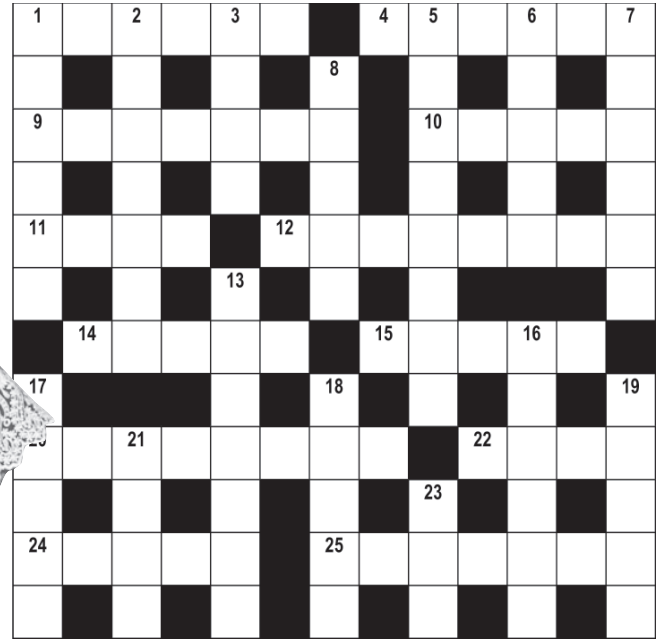
До речі, це не єдина вишиванка в гардеробі Міли Куніс. Влітку вона побувала на прем'єрі фільму «Дуже погані мами», де зіграла одну з мам, які втомилася бути прекрасними дружинами, ідеальними мамами і гарними господарками з

успішними кар'єрами і вирішили побути самими собою. На прем'єру вона вдягла чорний комбінезон-вишиванку та класичні рожеві туфлі.

Утім така пристрасть Міли Куніс до українського вбрання — не дивина, адже народилася актриса у Чернівцях і до восьми років жила там. А пізніше разом з батьками переїхала до Лос-Анджелеса, де і розпочала кар'єру актриси. Українське коріння мають і Міла Йовович, Девід Духовни, Вайнона Райдер, Наталі Вуд, Дастін Хоффман, Стивен Спілберг і навіть Сильвестр Сталоне, Леонардо Ді Капріо та Джонні Депп. Як-то кажуть: нашого цвіту по всьому світу! ■

Міла Куніс.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №116

По горизонталі:

1. Місто на Львівщині. 4. Відомий оперний співак, частину архіву якого знайшли на смітнику. 9. Природний цукор, що міститься в молоці. 10. Почесне звання, що передається у спадок. 11. Районний центр на Чернігівщині. 12. Великий залізничний вузол на Вінниччині. 14. Міфична річка мертвих у давніх греків. 15. Гуртожиток для бідних студентів при середньовічних університетах. 20. Породу службових собак. 22. Узбецька національна страва. 24. «Скрипка грає, ... крає, наше літо догорає» (пісня). 25. Ім'я українського композитора, автора духовних гімнів Веделя. 26. Давня назва міста Бендери. 27. Бідна людина, господар без майна.

ня шлункових хвороб або кладуть у горілку, щоб зробити її запашною. 8. Латвійська співачка, що тісно співпрацювала з Раймондом Паулсом. 13. Музичний інструмент, на якому грає Ян Табачник. 16. Ім'я видатної української оперної співачки, яка «врятувала» оперу «Чіо-Чіо-Сан». 17. Леонід Утьосов, Михайло Жванецький, Ісаак Бабель. 18. Український письменник, автор роману «Ворошиловград». 19. Відомий археолог, першовідкривач Трипільської культури. 21. «... любові в далеких тумані. А допливеш, коли тільки удвох» (пісня). 23. «Рідні діти, діти не чужі. ... наш, почуй їх ширий глас. Боже, Україну збережи! Господи, помилуй нас» (Тарас Петриненко).

По вертикалі:

1. Гетьман нерестрових запорізьких козаків. А також — Переяславський полковник. 2. Електроізоляційний матеріал зі слюди для виробництва електронагрівальних приладів. 3. Невелике місто у графстві Беркшир, на північній захід від Лондона, відоме своїм приватним коледжем для хлопчиків. 5. Особа, яка від імені держави посвідчує документи. 6. «А позаду Сагайдачний, що проміняв жінку на ... та люльку, необачний» (народна пісня). 7. Трав'яниста рослина, корінь якої використовують для лікуван-

Кросворд №115 від 27 вересня

БУВАЄ

Справжній Шнобель!

У Гарварді вручили премії за найбезглуздіші досягнення в галузі науки

Ната НЕТУДИХАТА

Добре відомо, що всі вчені — тришечки диваки. Утім деякі у своїх дивацтвах, які вважають геніальними винаходами, перевершують самі себе. Що вкотре підтвердила 26-та церемонія вручення у Гарварді нагород «За сумнівні досягнення в науці», що є пародією на знамениту Нобелівську премію.

Для того, щоб отримати таку премію, теж варто постаратися. Наприклад цьогоорічні лауреати «Шнобеля» в галузі біології Том Твейтс та Чарльз Фостер спробували розібратися, що відчувають тварини. Так, Твейтс три дні прожив із козлами на пасовиську, припасувавши собі козячі ноги, які замовив у експерта з протезування Салфордського університету Глена Гіта. А Чарльз Фостер лавив по смі-

никах, наслідуючи поведінку лисиці, жив, як видра, борсук, олень.

Премію з літератури здобув шведський ентомолог Фредрік Шеберг, який у трьох томах детально описав способи, як зловити муху. Психологи Евелін Дебей і колеги спілкувалися з брехунами і намагалися з'ясувати, як часто ті брешуть і чи варто вірити результатам таких своїх досліджень. Японці Ацукі Хігашіями і Кокеї Адачі довели, що, коли дивитися на предмети не прямо, а нахилившись, між ніг, то вони сприймаються по-іншому.

Але найбільше оплесків зібрала Шнобелівська премія Миру. Її присудили групі фахівців зі США та Канади, які написали фундаментальну працю «Про сприйняття і виявлення псевдофундаментальної ахінеї». Цю роботу було визнано ахінеєю фундаментальною. ■

ПОГОДА

28 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, невеликий дощ, місцями гроза. Вітер західний, 5-10 м/с. Температура вночі +9...+11; удень +15...+17.

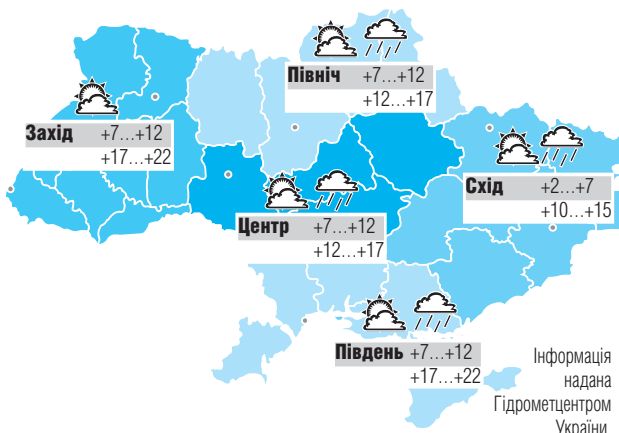
Миргород: невеликий дощ. Уночі +7...+9; удень +12...+14.

Вінниця: невеликий дощ. Уночі +9...+11; удень +18...+20.

Одеса: без опадів. Уночі +9...+11; удень +20...+22.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +9...+11; удень +19...+21. **Моршин:** уночі +9...+11; удень +18...+20.

27 вересня температура води в **Чорному та Азовському морях** біля берегів України становила 15-19 градусів, у **Дніпрі** біля Кисва — 15.

ПРИКОЛИ

— Дав оголошення «Шукаю подругу життя», відгукнулися чоловіків двадцять.
— Що пишуть?
— Усі як один написали: «Візьми мою».

Умова завдання:
— У басейн затікає 500 літрів води, а витікає 505.
Питання:
— Чи є совість у тих, хто купаються?

— Сходив в аптеку, подивився на ціни і вирішив, що дешевше померти.
— Ти ще не бачив ціни на риту-

альні послуги.

Чоловік сидить за комп'ютером, працює. Дружина мие вікно.
Чоловік:
— Дивись, не випади. Але якщо падатимеш, кричи голосніше, щоб усі баби знали, що я тепер вільний.

Дві молоді жінки розмовляють про своїх дітей.
— Як тільки мій син починає плакати, я йому відразу співаю коліско-ву.
— Я раніше теж так робила, — зітхає інша. — Але сусіди сказали: «Нехай краще він кричить»

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86; reklama@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41; sale@umoloda.kiev.ua

Коректорська група: (044) 454-87-53

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua; права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25; економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — povny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99; культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!».

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009121

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 724

Верстка та виготовлення

фотофори —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

тел.: 454-87-71

Газета виходить

у вівторок, середу, четвер,

п'ятницю—суботу (спільний номер)

Тираж 86734

«Україна молода» розповсюджується в київській мережі ресторанів

«Піца Челентано»

